

Kompetence porodních asistentek

Michaela Bednářová

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav porodní asistence
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela BEDNÁŘOVÁ**
Osobní číslo: **H080410**
Studijní program: **B 5349 Porodní asistence**
Studijní obor: **Porodní asistentka**

Téma práce: **Kompetence porodních asistentek**

Zásady pro vypracování:

V teoretické části své bakalářské práce se budu zabývat historií povolání porodních asistentek, tím kdo je dnešní porodní asistentka a jaké musí mít vzdělání. Dále bych chtěla objasnit problematiku kompetencí privátních porodních asistentek a porodních asistentek pracujících v nemocničním zařízení.

V praktické části použiji dotazníkové šetření mezi porodními asistentkami o tom jak jsou informované o svých kompetencích.

Cílem bakalářské práce je objasnit kompetence porodních asistentek pracujících v nemocničním zařízení a privátních porodních asistentek. A dále v dotazníku srovnat znalosti porodních asistentek v oblasti jejich kompetencí, podle odpracovaných let praxe a jejich vzdělání.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DOLEŽALOVÁ, J. Hovory sáporodní bábou. Praha: Argo, 2006. 163 s. ISBN 80-7203-792-7.

DOLEŽEL, A. Od babictví k porodnictví. Praha: Karolinum, 2001. 144 s. ISBN 80-246-0277-6.

DORAZILOVÁ, R. Kdo je to porodní asistentka? K jaké činnosti má být vzdělávána a oprávněna? In: Porodní asistentka. Praha, 2002

MAREK, V. Nová doba porodní. Praha: Eminent, 2002. 260 s. ISBN 80-7281-090-1.

VRÁNOVÁ, V. Historie babictví a současnost porodní asistence. Olomouc: UP Olomouc, 2007. 204 s. ISBN-13: 978-80-244-1764-6.

ZEMAN, Z.-DOLEŽAL, A. Právní odpovědnost a právní vztahy v porodnictví. Praha: Galén, 2000. 231 s. ISBN 80-7262-024-X.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Ludmila Reslerová, Ph.D.

Ústav porodní asistence

Datum zadání bakalářské práce:

9. února 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

3. června 2011

Ve Zlíně dne 9. února 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Ludmila Reslerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně21.4.2011

Michaela Kocincová

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tématem této bakalářské práce jsou kompetence porodních asistentek.

V teoretické části je popsán vývoj historie porodní asistence, vymezen pojem porodní asistentka, popsáno vzdělávání a legislativa týkající se profese porodní asistentky a jsou zde definovány kompetence porodních asistentek.

Ve výzkumné části byly pomocí dotazníkového šetření zjišťovány znalosti porodních asistentek v oblasti jejich kompetencí a informací souvisejících s jejich povoláním. Výsledky jsou prezentovány pomocí tabulek, grafů a slovních komentářů.

Klíčová slova: porodní asistentka, kompetence, historie porodní asistence, právo v porodní asistenci, porodnictví

ABSTRACT

Theme of this thesis is a competence of midwives. Theoretical part describes a historical development of midwifery, a definition of a midwife, describes education and legislation concerning the profession of midwives. There are also defined midwives's abilities. In a research part there were investigated midwives's knowledges, by a questionnaire survey, in area of their abilities and informations concerning their job. The results are presented by tables, graphs and verbal comments.

Keywords: midwife, competency of midwives, the historical development of midwifery, law in midwifery, obstetrics

PODĚKOVÁNÍ:

Chtěla bych poděkovat všem, kteří se podíleli na tvorbě mé bakalářské práce. Především bych chtěla poděkovat Mgr. Ludmile Reslerové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, za všechny rady a připomínky, které mi poskytla a za trpělivost, kterou mi projevila. Také bych chtěla poděkovat všem, kteří si našli čas, a byli ochotní vyplnit můj dotazník. A samozřejmě chci poděkovat své rodině, za psychickou i materiální podporu, kterou mi poskytla v době studia.

.....

Michaela Bednářová

Motto...

Vzdělání je to, co nám zůstane, když zapomeneme všechno, co jsme se naučili ve škole

Karel Čapek

PROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a všechny použité zdroje jsem uvedla v seznamu použité literatury.

Ve Zlíně dne:

.....

OBSAH

1	ÚVOD	10
2	HISTORIE PORODNÍ ASISTENCE.....	11
2.1	POČÁTKY PORODNÍ POMOCI VE STAROVĚKU.....	12
2.1.1	BABYLON	12
2.1.2	EGYPT	12
2.1.3	STARÁ INDIE	13
2.1.4	ČÍNA A JAPONSKO	13
2.1.5	AMERIKA	13
2.1.6	ŘECKO	13
2.1.7	ŘÍM	14
2.2	PORODNÍ POMOC VE STŘEDOVĚKU A NOVOVĚKU	15
2.2.1	STŘEDOVĚK	15
2.2.2	NOVOVĚK	15
2.2.3	REFORMOVÁNÍ BABICKÉ VÝUKY	16
3	POSTAVENÍ PORODNÍCH BABIČEK VE 2. POLOVINĚ 19. STOLETÍ.....	18
3.1	ZAKLÁDÁNÍ SPOLKŮ A ORGANIZACÍ.....	18
3.2	VÝVOJ PO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE	19
4	VÝZNAČNÉ PORODNÍ BÁBY	20
4.1	LOUISE BOURGEOIS BOURSIER.....	20
4.2	MARGUERITTE DU TERTRE	20
4.3	JUSTINE DUTTRICHIN SIEGEMUNDIN	20
4.4	ANNA HUTCHINSON	21
5	PORODNÍ ASISTENTKA V 21. STOLETÍ.....	22
5.1	DEFINICE PORODNÍ ASISTENTKY.....	22
5.2	VZDĚLÁNÍ.....	23
6	PRÁVO V PORODNÍ ASISTENCI.....	26
6.1	ZÁKON 96/2004 ZE DNE 4. ÚNORA 2004	26
6.2	ZÁKON 105/2011 SB.	26
7	PROFESNÍ ORGANIZACE PORODNÍCH ASISTENTEK.....	27
8	OSVĚDČENÍ K VÝKONU POVOLÁNÍ BEZ ODBORNÉHO DOHLEDU	
	- „REGISTRACE PORODNÍCH ASISTENTEK“	28
8.1	PODMÍNKY ZÍSKÁNÍ OSVĚDČENÍ K VÝKONU POVOLÁNÍ BEZ	
	ODBORNÉHO DOHLEDU	28

9	PORODNÍ ASISTENTKA PRACUJÍCÍ V PORODNICI	30
9.1	PORODNÍ ASISTENTKY SE MOHOU UPLATNIT	30
9.2	PORODNÍ ASISTENTKA JE PRŮVODKYNÍ TĚHOTENSTVÍM	30
9.3	PORODNÍ ASISTENTKA VEDE NORMÁLNÍ (FYZIOLOGICKÝ POROD)	31
9.4	PORODNÍ ASISTENTKA PEČUJE O MATKU A DÍTĚ PO PORODU	31
10	PORODNÍ ASISTENTKA POSKYTUJÍCÍ PÉČI MIMO PORODNICI	33
10.1	KOMPETENCE PORODNÍ ASISTENTKY BĚHEM TĚHOTENSTVÍ	34
10.2	VEDLEJŠÍ ČINNOSTI, KTERÉ JSOU V KOMPETENCÍCH PORODNÍ ASISTENTKY	34
10.3	KOMPETENCE PORODNÍ ASISTENTKY BĚHEM PORODU	34
10.4	KOMPETENCE PORODNÍ ASISTENTKY PO PORODU	35
10.5	HRAZENÍ PÉČE	35
10.6	RIZIKA PÉČE POSKYTOVANÉ PORODNÍ ASISTENTKOU MIMO PORODNICI	35
11	OBROZENÍ PORODNÍCH ASISTENTEK	38
12	METODOLOGIE VÝZKUMU	40
12.1	CÍLE	40
12.2	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	40
12.3	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU	40
12.4	VÝSLEDKY VÝZKUMU	41
13	DISKUSE	64
14	ZÁVĚR	66
15	DOPORUČENÍ PRO PRAXI	68
16	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	69
16.1	MONOGRAFICKÉ PUBLIKACE:	69
16.2	ELEKTRONICKÉ ZDROJE:	71
17	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	72
18	SEZNAM GRAFŮ	73
19	SEZNAM TABULEK	75
20	SEZNAM PŘÍLOH	77

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚVOD

V naší bakalářské práci se zabýváme historií porodní asistence, kompetencemi porodních asistentek, jejich vzděláváním a legislativou, která tyto kompetence vymezuje.

Historie porodní asistence je velmi důležitá a zajímavá a souvisí s vývojem kompetencí porodních asistentek. Profese porodních asistentek se vyvíjela v různých obdobích, různými směry. Byla období, kdy byly porodní asistentky uznávány, ale také byly doby, kdy to měly velmi těžké hlavně po materiální stránce. To všechno mělo a má vliv na vývoj porodní asistence dnes. Je důležité, aby každá porodní asistentka znala historii své profese.

Úroveň vzdělávání porodních asistentek roste stejně jako jejich kompetence. Ty definuje zákon Ministerstva zdravotnictví České republiky č. 96/2004 sb., který nově nahradil zákon 105/2011 Sb., ve kterém jsou všechny kompetence jasně určeny. Ne ve všech zdravotnických zařízeních ale mohou porodní asistentky pracovat podle všech svých kompetencí. Klasickým příkladem je vedení fyziologického porodu. Záleží na zvyklosti porodnice, zda fyziologický porod vede porodní asistentka nebo lékař a porodní asistentka pouze asistuje. V těchto ohledech se může práce porodních asistentek v různých porodnicích velmi lišit. Důležité ale je, aby lékaři a porodní asistentky efektivně spolupracovali a našli společnou cestu v tom, jak si vyjít vstříc.

Empirická část bakalářské práce obsahuje výsledky dotazníkového šetření, které proběhlo v souboru porodních asistentek. Dotazníkové položky jsou zaměřeny na zjištění znalostí porodních asistentek o kompetencích a informacích ve vztahu k výkonu jejich profese. Výsledky šetření jsou zpracovány a prezentovány v tabulkách a grafech doplněných slovním komentářem.

2 HISTORIE PORODNÍ ASISTENCE

Profese porodních asistentek je stará jako lidstvo samo. Již ve starém zákoně se můžeme setkat s popisem praxe egyptských porodních bab a židovských žen, které poskytovaly pomoc rodícím ženám. Příprava a výuka žen, které se připravují na profesi porodní asistentky, byla a je ovlivňována mnohými společenskými vlivy. Historie nám přináší mnohá poučení, umožňuje nám aplikovat některé historické zkušenosti a vyvarovat se zbytečných chyb. Chvilé narození, je po celou dobu existence člověka na jedné straně prožitkem velkého štěstí, na druhé straně hrozbou smrti pro matku i dítě. Zvládnutí a překonání této hrozby bylo od nepaměti v rukou pomocnic zkušených a svědomitých, ale často i nevzdělaných či jen náhodně přizvaných. Jejich činnost se zpočátku opírala jen o vlastní zkušenosti a poznatky předávané mezi generacemi. Postupně tak vzniklo nové povolání určené pouze ženám, jehož název se odvozoval od slova „babití“ – roditi, až se ustálil na termínu porodní báby a to bez ohledu na jejich věk (Vránová, 2007, s. 7).

Pojmenování žen pomáhajících při porodu u některých národů vyjadřuje praxi, nebo popisuje jejich osobnost. Například anglický název „midwife“, pochází z anglosaských slov „s ženami“, vyjadřuje jejich asistenci při porodu. Dánský název „Jordmor“, přeložen jako „matka země“, zdůrazňuje požadavek, aby porodní báby byly sami matkami. Francouzský název „Sage-femme“, neboli „moudrá žena“ klade roli pomocníka při porodu do ženských rukou (Vránová, 2007, s. 8-9).

V historii babictví najdeme řadu názvů označující ženy, které se zabývaly touto profesí.

Příklady pojmenování:

- Znalkyně vnitřku - označení babylonsko-asyrské
- Moudrosti prázdne - označení řecké
- Báby pupkořezné - označení Hippokratovo
- Porodní báby - označení české
- Akušérka - označení vzniklé z francouzského accoucher (slehati)
- Ženy babící – označení vzniklé ze slova babiti (roditi)
- Zvedající báby, dítě přijímající, matka ke strádání – označení z Německa
- Spolužena – označení z Anglie (midwife)
- Moudrožena – označení z Francie (sage-femme)
- Porodní asistentka – označení, které vzniklo od slova asistère (účastniti se)

Terminologie týkající se mužů porodníků není tak bohatá, protože muži se porodní pomocí dlouho nezabývali.

Příklady pojmenování:

- Babič – označení prvních porodníků v Čechách z 18. století
- Moudroženy, tj. porodní báby v kalhotách – označení z Francie z 16. století
- Babák – manžel porodní babičky

Tyto názvy vycházely většinou z činností nebo vlastností které prováděli (Vránová, 2007, s. 9).

2.1 Počátky porodní pomoci ve starověku

Babictví svým vznikem spadá do pravěku. Předpokládá se postupný vývoj od svépomoci přes pomoc příbuzných, až po přítomnost žen s osobními porodními zkušenostmi. V procesu dělby práce se konečně vyčleňují ženy, které takovou činnost mají jako povolání. Na úsvitu lidských dějin ve starověku nalezneme již písemné doklady o existenci tohoto prastarého povolání, vykonávaného někdy příležitostně, jindy trvale (Doležal, 2001, s. 12-13). Babictví, jako jedna z nejstarších ženských profesí, se v průběhu historického vývoje změnilo z váženého povolání na poměrně vysoké úrovni, jakým bylo například v Egyptě, nebo v dobách rozkvětu římské civilizace, na přehlíženou a nedoceňovanou profesi (Navrátilová, 2004, s. 62).

2.1.1 Babylon

Hlavní bohyně ochrany v Babylonu byla Ištar, jejíž semitské jméno je Ioledeth, což značí porodní bábu. Písemné památky z Babylonu dokládají kultovní modlitby týkající se potratu, porodu, slabých plodů, kojení a smrti v šestinedělí (Doležal, 2001, s. 13).

2.1.2 Egypt

Záznamy na egyptských papyrusech dokládají některé medicínské znalosti a postupy. Tyto doklady se týkají poruch, které se táhnou v souvislosti s porodnictvím celou lidskou historií. Vypovídají o diagnostice těhotenství, nemocích v graviditě, trvání gestace, urychlování porodu, výskytu polytokie (mnohočetné těhotenství), vrozených vadách, porodech mladých

matek, měření velikosti novorozenců, sterilitě a antikoncepci. Porod je zobrazován v poloze vkleče, na stolicích nebo na cihlách (Doležal, 2001, s. 14).

Takzvané porodnice v egyptských chrámech, jejichž stěny byly vyzdobeny zobrazením porodů dokazují, že bylo zvykem rodit ve zvláštních domech, nebo prostorách (Marek, 2007, s. 66).

2.1.3 Stará Indie

U starých Indů se ženská pomoc při porodu omezovala na to, že čtyři obratné a věkem zralé ženy, které měly ostříhané nehty, rodičku obklopovaly, přičemž jedna z nich ji pobízela k tlačení (Marek, 2007, s. 66).

Staroindické spisy lékařů bohatě popisují četné, dobře odpozorované fenomény normálního těhotenství, porodu, šestinedělí, eklampsie, smrt plodu uškrcením pupečnickem, krvácení za porodu a poruchy polohy plodu. Předpokládá se spojení s řeckými lékaři (Doležal, 2001, s. 15).

2.1.4 Čína a Japonsko

V Číně se o rodičku staraly výhradně ženy odborně vzdělané. Pěstovaný stud před mužem nedovolil v Číně ženě svléknout se před lékařem. Oblíbená byla medikace při porodu, používaly se porodnické operace, znali císařský řez. Ve staré Číně a Japonsku rodily ženy vkleče a dodnes se převážně rodí ve vzpřímené poloze (Vránová, 2007, s. 13).

2.1.5 Amerika

Vysoce kulturní národy dnešní střední a jižní Ameriky, které byly zcela vyhubeny, zanechaly spoustu poznatků. Jde především o Aztéky, Maye a Inky. Postavení žen u těchto národů bylo téměř rovnocenné s muži. Zejména těhotné ženy byly velmi vážené. Zemřela-li žena u porodu, byla jí prokázána pocta jako padlému bojovníkovi. Tyto národy měly také dobré znalosti anatomické a fyziologické. Děložní činnost při porodu zesilovali masáží břicha, byla známa i dilatace porodních cest a používání léků (koka). Péče o ženu a novorozence byla velmi dokonalá (Vránová, 2007, s. 13).

2.1.6 Řecko

Řekové položili racionální základy ženského lékařství. Použili převzaté znalosti, zbavili medicínu magie a stanovili solidní vědecký základ (Vránová, 2007, s. 13).

Hippokrates je jediným porodníkem a gynekologem klasického Řecka, jehož spisy se dochovaly. Hippokrates zná například příčiny potratu jako malá děloha, otevřené hrdlo, otřesy. Příčinu porodu viděl v hladovění plodu, který se takto pužen dere sám ven. Tyto spisy mají také rozsáhlé pojednání o gynekologických chorobách. Aristoteles popisuje i kříšení novorozence, kterého porodní pomocnice pokládají níž, aby do něj přecházela krev z placenty. V antických dobách byli za porodu oslovováni četní bohové a bohyně zajišťující ženě plodnost a zdárný porod (Doležal, 2001, s. 15-18). Řecké bohyně Artemis a Héra měli ženám ulehčovat porod (Vránová, 2007, s. 13).

2.1.7 Řím

Římané přejali řeckou kulturu i v porodnictví. Řekyně později jezdily do Říma jako porodní pomocnice. Římské porodní báby tvořily zvláštní stav, léčily i ženské nemoci, v právních případech fungovaly jako znalkyně a porodnictví měly zcela ve svých rukou (Marek, 2007, s. 67).

Nejlepší starověkou dochovanou prací o gynekologii a porodnictví je monografie určená porodním bábám *Peri gynaikion* (o věcech ženských), jejím autorem je Sorano z Efesu (98-138 n. l.). V jeho době dosahovalo porodnictví nejvyššího stupně. Byl první, kdo odlišil dělohu a pochvu. Popisuje menstruaci, koncepci a rozlišuje antikoncepční prostředky (pesary). V knize popisuje průběh gestace, polohy plodu, průběh porodu, dává rady stran efektivního tlačení a péče o novorozence. Od ženy, která se chce stát porodní pomocnicí, vyžaduje řadu vlastností. Musí mít dobrou paměť, musí být pracovitá a vytrvalá, mravná, obdařená zdravými smysly a pevnou konstitucí, musí mít dlouhé jemné prsty a krátce střižené nehty. Musí být teoreticky i prakticky vzdělaná, ve všech oblastech lékařského umění. Trpící musí přemlouvát a s účastí jim pomáhat. Musí za sebou mít vlastní porody a ne být příliš mladá. Musí být slušná, rozvážná, velmi mlčenlivá, nesmí být ziskuchtivá a pověřčivá. Musí se starat o své ruce, aby byly jemné a něžné a nesmí vykonávat práci, u které by ztvrdly. Požadavků tedy bylo mnoho a byly předávány až do 19. století (Doležal, 2001, s. 19-21).

2.2 Porodní pomoc ve středověku a novověku

Porodní babičky byly odedávna nositelkami a udržovatelkami tradičních obyčejů, spjatých s narozením. Jejich funkce vyžadovala nejen znalost vedení porodu, ale i znalost rituálů, jež měli zajistit přežití rodičky a dítěte a navíc položit základy jeho dobré budoucnosti (Navrátilová, 2004, s. 61).

2.2.1 Středověk

Vliv křesťanské ideologie zarazil dosavadní vývoj antické vědy a pochopitelně i medicíny. Porody se odehrávaly v průsečíku společensko-ekonomických formací, kde velkou roli hrála náboženská ideologie. Například při smrti rodičky ve Francii jí byl odpírán křesťanský pohřeb. Vysvětlováno to bylo tak, že v tom byl záměr církve přimět nastávající matky, aby na sebe byly opatrné a neoloupily tak svůj plod a štěstí křtu (Doležal, 2001, s. 25-26).

Věci týkající se plození, těhotenství a porodu byly ženskými tajemstvími. Byly ženy, které raději zemřely než by se nechaly vyšetřit mužem (Doležal, 2001, s. 27).

Z účasti na porodu byly vyloučeny jak neprovdané a sexuálně nezkušené ženy, tak muži, kteří byli výjimečně přivoláni až tehdy, když bylo potřeba fyzické síly nebo zásahu chirurga (Tinková, 2010, s. 102).

Báby měli v kostele vyhrazená čestná místa v prvních lavicích, vystupovaly u soudu jako ověřovatelky panenství nebo existence těhotenství i jako znalkyně znaků prodělaného těhotenství. Radily ženám při neplodnosti, při zábraně těhotenství a u nežádoucích těhotenství. Paralelně s babičkami pracovaly i tzv., andělíčkářky, které se zabývaly potratářstvím. S těmi však nechtěla žádná porodní bába nic mít a ženu, která podstoupila potrat, měla za úkol hned hlásit (Vránová, 2007, s. 22).

2.2.2 Novověk

Od 16. století se církve i obce stále více snažily o kontrolu výkonu babické praxe, což se s určitým úspěchem zprvu dařilo výhradně ve větších městech. Prvním krokem bylo publikování babických řádů a následovaly podobné předpisy. Porodní bába se stává institucí podporovanou a kontrolovanou státní mocí. Porodní báby se tak změnily v privilegovaný nástroj státní a církevní moci a začaly být využívány k cílům, které přesahovaly prostou péči o rodičku a novorozence. Měly se stát prodlouženou rukou státu církve do nitra rodin, zejména ve venkovských komunitách, které byly stále považovány za potenciální zdroj ne-

pokojů a nevodného chování. To mělo vést k disciplinaci a rekatolizaci venkova. Brzy bylo protestantským ženám toto povolání zakázáno a stalo se výhradou katoliček (Tinková, 2010, s. 106-107).

2.2.3 Reformování babické výuky

Kontrola babického personálu formou zkoušek, nebyla dostačující zárukou zlepšení kvality babictví. Od poloviny 18. století začali i panovníci a univerzity prosazovat zřízení zvláštních vzdělávacích kurzů určeným budoucím bábám.

Ve druhé polovině 17. století se s velkým předstihem objevila první a na dlouhou dobu taky jediná skutečná porodnická škola v Evropě: Maternité de l'Hôtel-Dieu v Paříži. Ta poskytovala útočiště chudým rodičkám již od středověku. První metodický kurz zahájila Louise Bourgeoisová, která se stala autorkou několika důležitých spisů určených porodním bábám. Ačkoliv škola formovala najednou pouze čtyři výhradně vdané ženy, těšila se celoevropské prestiži a stala se modelem vhodným k nápodobě. Tyto ženy byly posléze přezkoušeny komisí složenou z lékařů a chirurgů (Tinková, 2010, s. 109-112).

Dvorním dekretem z roku 1745 bylo nařízeno, aby porodním babičkám přednášel anatomii profesor anatomie a prováděl pitvy na mrtvých ženách (Sedláčková, 1973, s. 4).

První reformy byly realizovány v hlavním městě přímo z Vídeňského centra. Nařízení ze 4. července 1748 zakazovalo výkon babické praxe všem ženám, které se nepodrobí zkoušce na lékařské fakultě či na krajském fyzikátu. Pozdější nařízení z roku 1775 pak porušení tohoto zákazu trestalo pokutou ve výši 50 říšských tolarů. Od roku 1750 pak byla zkouška povinná pro všechny lékaře, ranhojiče i báby, kteří svou praxi chtěli vykonávat v hlavním městě. Od roku 1754 bylo bábám zakázáno brát k sobě do učení mladé adeptky. Dále bylo od roku 1774 stanoveno, že ve všech hlavních městech krajů musí působit lékaři vyučení ve Vídni a schopní učit a zkoušet báby. V Tereziánské době byla výuka pro chirurgy i báby společná. Problém byl však s oddělením výuky teoretické a praktické, respektive se zaváděním skutečného praktického porodnictví. Katedra na univerzitě totiž dosud nebyla propojena s žádnou porodnickou klinikou. A to až do otevření Všeobecné nemocnice v roce 1784, která disponovala zvláštním porodnickým oddělením. K výuce jim sloužily především nové standardizované učebnice, jejichž autory byli profesori teoretického porodnictví na vídeňské univerzitě. Jejich překlady do češtiny, pořízené v relativně rekordním čase, sloužily i pro české báby (Tinková, 2010, s. 116-117).

Roku 1878 byl vydán říšský zákon, který ukládá starat se o porodní babičky, o jejich počet v obci a současně i o sociální postavení (Sedláčková, 1973, s. 9).

3 POSTAVENÍ PORODNÍCH BABIČEK VE 2. POLOVINĚ 19. STOLETÍ

Přes všechna opatření se sociální postavení nelepšilo, ba naopak, bylo čím dál horší. Přiměřlo mnoho lékařů k zamyšlení nad životem porodních babiček. Jedním z jejich obhájců byl Dr. F. Pachner. Viděl, že do babických škol přicházejí ženy z nejubožejších poměrů a s nepatrným vzděláním. V otázce zlepšení sociálních poměrů byl velmi důležitý počet porodů, které na jednu babičku připadaly (Vránová, 2007, s. 79). Aby byl zajištěn slušný měsíční příjem, bylo třeba 60 porodů na 2 tisíce obyvatel. Podle statistik bylo porodních babiček o jednu třetinu více, než bylo třeba. Města a velkoměsta byla babičkami přeplněna a vesnice byly téměř bez porodnické pomoci.

Další příčinou špatných sociálních poměrů bylo naprosté nezajištění ve stáří a v nemoci. Babičky byly nuceny pracovat až do posledního dechu.

Průměrný roční příjem babiček:

- na venkově 121,58 korun
- v městečku 173,30 korun
- ve městech 216,35 korun

V průměru si tak jedna porodní babička vydělala 40 haléřů za den. Tato částka nesloužila jen k obživě, ale též k nákupu dezinfekčních prostředků (Sedláčková, 1973, s. 10).

V těchto poměrech se samy babičky snažili alespoň částečně zlepšit stav ve stáří a zakládaly podpůrné spolky. Ty vznikaly ve Vídni, Praze, Prostějově a Brně. V Praze vznikl podpůrný spolek roku 1890. Mohl se omezit jen na takovou činnost, která členkám zajišťovala nepatrnou podporu v nemoci a při úmrtí. Měsíční příspěvek činil 70 haléřů. V roce 1919 byl příspěvek zvýšen na 1 korunu (Vránová, 2007, s. 80).

3.1 Zakládání spolků a organizací

Z důvodu zlepšení sociálních podmínek vznikaly další organizace:

- Zemská jednota porodních babiček vznikla v Praze roku 1911
- Sdružení porodních babiček v Rakousku vzniklo v roce 1903 v Brně a vydávalo Časopis porodních babiček
- Říšská organizace rakouských babiček vznikla ve Vídni

Ke zřízení těchto spolků je vedly bídné hmotné poměry, které je nutily, aby sebraly síly a ozvaly se. Roku 1911 nastává zásadní obrat ve spolkové činnosti, která se až do té doby omezovala na úzký pražský okrsek. V tomto roce se konal v Drážďanech mezinárodní

sjezd porodních babiček a jeho delegátkou se stala Pavla Böhmová, bývalá školní babička a předsedkyně německé sekce porodních babiček v Praze. Po svém návratu vzbudila nadšení a touhu mít také vlastní stavovskou organizaci - Zemská jednota porodních babiček (Vránová, 2007, s. 80).

3.2 Vývoj po druhé světové válce

V roce 1947 se studium z 10 měsíců prodloužilo na dva roky. K vytvoření jednotného systému ve výchově a vzdělávání středně zdravotnických pracovníků došlo teprve po únoru 1948 školským zákonem č. 95 z roku 1948. Ústavy pro vzdělání porodních asistentek byly zařazeny jako vyšší sociálně zdravotní školy. Na základě toho se studium prodloužilo na 4 roky a končilo teoretickou i praktickou maturitou. Ve školním roce 1951-1952 byla délka studia zkrácena na 3 roky. Od roku 1955-56 bylo znovu zavedeno čtyřleté studium. V roce 1963 dochází ke změně názvu porodních asistentek na ženskou sestru v důsledku změny jejich náplně práce. Do její péče je svěřena nejen žena těhotná, rodící a šestinedělka, ale i komplexní péče o ženu (Sedláčková, 1973, s. 17-18). Takto se nazývaly porodní asistentky až do roku 1993, kdy se opět vrátilo původní pojmenování porodní asistentka. Ve školním roce 1995-1996 vznikl studijní obor Diplomovaná porodní asistentka, který byl realizován na vyšších zdravotnických školách v trvání 3 let. Nahradil tak bývalé dvouleté pomaturitní studium. Od akademického roku 2001-2002 byla zahájena výuka porodních asistentek na vysokých školách jako bakalářský stupeň vzdělávání. Studium trvá 3 roky v prezenční nebo kombinované formě studia. Je zakončeno Státní závěrečnou zkouškou a jeho rozsah a náplň odpovídá Směrnicím Evropské unie (Vránová, 2007, s. 90).

4 VÝZNAČNÉ PORODNÍ BÁBY

V českých zemích takové osobnosti mezi porodními bábami nenalezneme, pro útěchu buď již řečeno, že ani mezi muži ne (Doležal, 2001, s. 43).

4.1 Louise Bourgeois Boursier

Žila v letech 1563-1636, narodila se v Paříži. O obor se začala zajímat poté, co sama porodila. Po školení od svého muže a prostudování spisů o porodnictví pracovala mezi chudinou na předměstí St. Germain. Po pěti letech získala licenci v Paříži. Byla pověstná pro svou opatrnost a obrovské znalosti.

Vydala knihu „Různá pozorování o neplodnosti, ztrátě plodu, plodnosti, porodech a onemocnění žen a dětí“. Byla to prokazatelně první učebnice pro porodní báby napsaná ženou. Popsala jako první přesně obličejovou polohu plodu, obhajovala indukci předčasného porodu při zúžené pánvi. První vydání knihy je z roku 1609. Ve druhém vydání je zvláštní kapitola o křtění dětí. V roce 1635 vychází sbírka „Tajemství“, jsou zde obsaženy její nejvzácnější zkušenosti z povolání porodní báby. Kniha vyšla opakovaně a byla přeložena do němčiny a holandštiny.

Sloužila po dobu 27 let jako sage-femme francouzského dvora a královské rodiny. Její velká sláva však pohasla roku 1627, když na septickou horečku omladnic zemřela princezna Marie de Bourbon-Montpesier. Smrt při porodu u vznešených rodů byla porodníkům vždy vyčítána.

Zbytek svého života strávila psaním svých pamětí (Vránová, 2007, s. 23).

4.2 Margueritte du Tertre

V 70. letech 17. století vedla porodnické oddělení ve špitále Hôtel-Dieu. Byla vrchní porodní asistentkou. V roce 1677 se zapojila do vyučovacího procesu a pod jejím vedením se provádělo tříměsíční školení porodních babiček. Její spis „Rodinné pokyny velmi snadné, provázené otázkami a odpověďmi týkajícími se všech základních věcí, které by porodní bába měla znát“ byl schválen lékařskou fakultou. Autorka v něm popisuje například vlastnosti dobré kojné, obraty plodu vnitřními hmaty, upozorňuje na nebezpečí vcestného lůžka (Vránová, 2007, s. 24).

4.3 Justine Duttrichin Siegemundin

V roce 1960 přichází na svět další pozoruhodná kniha pro porodní báby. Vydává ji tato žena, jež je nejslavnější porodní bába v Německu. Ke svému povolání se dostala po tom, co

si ve svých 21 letech myslela, že je těhotná a všechny porodní báby jí to potvrzovaly. Nakonec se zjistilo, že o těhotenství vůbec nešlo. Přesto, že Pruský řád pro porodní babičky stanovil, že toto povolání smí vykonávat jen žena, která sama rodila, stala se Justine městskou porodní asistentkou v Lehnici. Tam pracovala 12 let mezi chudými rolníky, učila ostatní porodní báby a stala se vedoucí konzultantkou. Pruský král Fridrich III. ji jmenoval Brandenbuskou porodní bábou a v roce 1701 pak dvorní porodní bábou Pruska. Vždy si vedla pečlivé záznamy o svých případech a roku 1690 byla vydána její slavná kniha. Skutečnost, že byla napsána německy a ne latinsky vzbudila velkou dávku kritiky. Kniha byla vytištěna na její vlastní náklady a rychle si získala velkou popularitu. Do poloviny 18. století vyšla v mnoha vydáních a překladech. Je dobře srozumitelná a doplněná důležitými ilustracemi. Patrně jako první popsala abnormální rotaci a disrupci vaku blan k zástavě krvácení u placenty praevie (Vránová, 2007, s. 24-25).

4.4 Anna Hutchinson

Žila v letech 1590-1643. Proslula jako svědomitá a zasloužilá porodní bába. Ve svém domě v Bostnu pořádala náboženské schůze, které měli heretický charakter. Když se jedné pacientce narodil anencefalus, byla souzena, exkomunikována a vyhoštěna. Pracovala pak na Rhode Island, kde se dostala do konfliktu s guvernérem. Byla zabita i se svými dětmi, až na jedno, v roce 1643 při přepadení indiány. Její jméno nese řeka Hutchinson River (Doležal, 2001, s. 45).

5 PORODNÍ ASISTENTKA V 21. STOLETÍ

5.1 Definice porodní asistentky

V roce 1972 vytvořily Světová zdravotnická organizace (WHO), Mezinárodní konfederace porodních asistentek (ICM) a Mezinárodní federace gynekologů a porodníků (FIGO) dokument nazvaný Definition of the Midwife (Definice porodní asistentky). Znění tohoto dokumentu bylo poprvé upraveno v roce 1990, podruhé v roce 2005.

Porodní asistentka je osoba, která byla řádně přijata do oficiálního vzdělávacího programu pro porodní asistentky uznávaného v dané zemi, která tento vzdělávací program úspěšně ukončila a získala tak požadovanou kvalifikaci a registraci pro výkon povolání porodní asistentky.

Porodní asistentka je uznávána jako plně zodpovědný zdravotnický pracovník, který:

- pracuje jako partner ženy, poskytuje jí potřebnou podporu, péči a radu během těhotenství, porodu a v době poporodní
- vede porod na svou vlastní zodpovědnost
- poskytuje péči novorozencům a dětem v kojeneckém věku.

Tato péče zahrnuje:

- preventivní opatření
- podporu normálního porodu
- zjišťování komplikací u matky nebo dítěte
- zprostředkování přístupu k lékařské péči nebo jiné vhodné pomoci
- provedení nezbytných opatření při mimořádné naléhavé situaci.

Porodní asistentka má důležitou úlohu ve zdravotním poradenství a vzdělávání nejen žen, ale i v rámci jejich rodin a celých komunit. Tato práce by měla zahrnovat:

- předporodní přípravu a přípravu k rodičovství
- může být rozšířena i do oblasti zdraví žen, sexuálního nebo reprodukčního zdraví
- péči o dítě

Porodní asistentka může vykonávat svou profesi v jakémkoli prostředí, včetně domácího prostředí, ambulantních zdravotnických zařízení, nemocnic, klinik, nebo zdravotnických středisek.

Tato definice byla přijata 19.7 2005 na kongresu Mezinárodní konfederace porodních asistentek (ICM) konaném v Brisbane, Austrálie. Nahrazuje Definicí porodní asistentky přijatou ICM v roce 1972 a doplněnou v roce 1990.

[Online]. [CIT. 2011-2-10]. Dostupné u URL: <http://www.pdcap.cz/Texty/PA/DefinicePA.html>

Právě z této definice role a funkcí porodní asistentky se odvozují výsledky, kterých by měl dosáhnout každý studijní program pro porodní asistentky. Tyto výsledky lze vyjádřit dvěma způsoby. Výsledky z pohledu „fitness for practice (přípravenost pro vykonávání praxe)“ a výsledky z pohledu „fitness for award (přípravenost pro získání akademického titulu)“. To jsou ty, které jsou v jednotlivých zemích nezbytné pro absolvování bakalářského studia (Ministerstvo zdravotnictví, 2002, s. 99).

Porodní asistentky na základní úrovni pracují spolu s ostatními odborníky a úřady s cílem zlepšit zdravotní prospěch, poskytují dostupnou zdravotní péči, která je finančně efektivní a vhodná a také pomáhají posunout tradiční nemocniční služby směrem ke každodennímu životu komunity a povzbuzují své klienty, aby zlepšily svůj zdravotní a stav a životní šance (Ministerstvo zdravotnictví, 2003, s. 15).

5.2 Vzdělání

Současná úprava se vztahuje k zákonu č. 96/2004 Sb. (o nelékařských zdravotnických povoláních), který upravuje zákon 105/2011 Sb. (o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů) - porodní asistentky mohou získat způsobilost k výkonu povolání pouze v akreditovaných bakalářských zdravotnických studijních oborech pro přípravu porodních asistentek na vysokých školách. Studium trvá nejméně tři roky.

[Online]. [CIT. 2011-3-15]. Dostupné z URL: <http://old.aperio.cz/porodnictvi/porodni-asistentky.shtml>

Přijetí do programu vzdělávání pro porodní asistentky musí být podmíněno úspěšným dokončením střední školy s dosaženými výsledky na úrovni těch, jež jsou požadovány v jednotlivých členských státech k přijetí na univerzitu. Přijímací řízení může také brát

ohled na předešlé dosažené vzdělání v oboru nebo relevantní praxi, pokud je to běžný způsob přijímání uchazečů na danou univerzitu a pokud je takový postup přijatelný pro asociaci zdravotních sester a porodních asistentek tam, kde tyto orgány existují (Ministerstvo zdravotnictví, 2002, s. 99).

Délka studia musí být dostatečná k dosažení konkrétních způsobilostí a akademického titulu, přičemž program nesmí být kratší než tři roky. Délka studia je také dána platnými Směrnicemi Evropské komise, kde se také stanovuje minimální počet 4600 vyučovacích hodin, přičemž polovina neboli 2300 hodin musí být stráveno vykonáváním praxe (Ministerstvo zdravotnictví, 2002, s. 99-100).

Praxe porodních asistentek se řídí Mezinárodním etickým kodexem porodních asistentek (Ministerstvo zdravotnictví, 2002, s. 100).

Při praktickém vyučování musí studenti zvládnout praktické dovednosti tak, aby byli schopni po ukončení studia pracovat jako porodní asistentky bez odborného dohledu:

- Poradenství poskytované nastávajícím matkám, včetně alespoň 100 prenatalních vyšetření.
- Sledování a péče o alespoň 40 těhotných.
- Samostatné vedení alespoň 40 porodů.
- Asistence u 1-2 porodů koncem pánevním.
- Zkušenosti s episiotomií a uvedení do problematiky chirurgického šití.
- Sledování a péče o 40 žen s rizikovým těhotenstvím.
- Alespoň 100 postnatálních vyšetření a vyšetření fyziologických novorozenců.
- Sledování a péče o matky a novorozence, včetně novorozenců narozených před nebo po termínu, novorozenců s nízkou porodní hmotností a zdravotně postižených novorozenců.
- Péče o ženy s patologickým stavem v oblasti gynekologie a porodnictví a o nemocné novorozence.
- Základní znalosti z péče o pacientky s obecně patologickými případy v medicíně interně a chirurgii (Vránová, 2007, s. 92).

Porodní asistentky jsou v současné době povinny celoživotně se vzdělávat formou kurzů, seminářů, přednášek a konferencí. Ty jsou ohodnoceny kredity, které jsou porodním asistentkám přidělovány v průběhu celoživotního vzdělávání. Kredity jsou vzdělávacím akcím

přirazovány dle vyhlášky 55/2011 Sb., která nahrazuje vyhlášku 424/4002 Sb. Celoživotní vzdělávání je podmínkou pro vykonávání praxe bez odborného dohledu.

[Online]. [CIT. 2011-3-15]. Dostupné z URL:
<http://www.unipa.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=82&Itemid=88>

6 PRÁVO V PORODNÍ ASISTENCI

Pochybení a zanedbání zdravotní péče je klasifikováno v příslušných zákonech a je na soudci, aby posoudil míru zavinění zdravotníka (Čech, Hájek, 1999, s. 73).

V posledních dvaceti letech se právní odpovědnost a právní vztahy v porodnictví dostaly do popředí zájmu nejen lékařů a právníků, ale i široké veřejnosti (Zeman, Doležal, 2000, s. 9).

V současné době právní předpisy týkající se porodnictví mají za úkol především chránit ženy jako budoucí matky, se zvýšenou ochranou žen v těhotenství. Konkretizují práva a povinnosti těhotných a rodičích žen (Zeman, Doležal, 2000, s. 17).

Parlament České republiky vydal v roce 2004 pro porodní asistentky důležitý zákon (č. 96/2004), kterým zásadním způsobem rozšiřuje jejich pracovněprávní kompetence. Ty jsou zakotveny v § 6.

Ještě důležitější pro porodní asistentky je prováděcí vyhláška č. 424/2004 vydaná v téže roce, kterou Ministerstvo zdravotnictví České republiky stanovilo přesná pravidla pro výkon povolání jednotlivých nelékařských profesí v duchu nových zásad zákona č. 96/2004. Pro porodní asistentky, a zvláště pro privátní porodní asistentky, je důležitý § 5 této vyhlášky, především odstavec 1.

6.1 Zákon 96/2004 ze dne 4. února 2004

O podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (Vránová, 2007, s. 95).

Vyhláška MZČR č. 424/2004 Sb., § 3, 5 6 jsou uvedeny v příloze č. 2.

6.2 Zákon 105/2011 Sb.

O podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů. Tento zákon nahradil zákon předchozí z roku 2004.

[Online]. [CIT. 2011-5-16]. Dostupné z URL: <<http://www.zakony.propravo.cz/p/sbirka-zakonu-2011.html>>

Zákon MZČR 105/2011 Sb. je uveden v příloze č. 7.

7 PROFESNÍ ORGANIZACE PORODNÍCH ASISTENTEK

V roce 1997 vznikla profesní organizace porodních asistentek, Česká asociace porodních asistentek (ČAPA), která v roce 2005 prošla několika změnami, jednou z nich je změna názvu na Česká konfederace porodních asistentek (ČKPA) (Vránová, 2007, s. 99).

11. 11. 2005 vznikla druhá profesní organizace, Unie porodních asistentek (UNIPA). Unie porodních asistentek sdružuje porodní asistentky na základě individuálního členství. Členkami se mohou stát ty porodní asistentky, které pracují ve státních i nestátních zdravotnických zařízeních, soukromé porodní asistentky, studentky oboru porodní asistence i porodní asistentky na mateřské dovolené.

Cílem Unie porodních asistentek je:

1. Poskytovat profesní podporu porodním asistentkám.
2. Vytvářet zázemí pro studentky porodní asistence.
3. Propagovat práci porodních asistentek směrem k veřejnosti.
4. Poskytovat informace a podporu rodičům.

[Online]. [CIT. 2011-2-10]. Dostupné z URL: <<http://www.unipa.cz/>>

Profesi porodních asistentek v sobě zahrnuje také ČAS (Česká asociace sester). Česká asociace sester je odborná, stavovská dobrovolná, nezisková, nepolitická organizace s právní subjektivitou. Je to největší odborná profesní organizace sester a jiných odborných pracovníků. Je otevřena pro všechny sestry a ostatní nelékařské pracovníky působící v resortu zdravotnictví, sociálního zabezpečení, školství a ve všech oblastech soukromého, nebo jiného podnikání bez ohledu na národnost, nebo náboženské vyznání, s působností po celé České republice.

[Online]. [CIT. 2011-3-15]. Dostupné z URL: <<http://www.cnaa.cz/>>

8 OSVĚDČENÍ K VÝKONU POVOLÁNÍ BEZ ODBORNÉHO DOHLEDU - „REGISTRACE PORODNÍCH ASISTENTEK“

Výkon povolání bez odborného dohledu je nejvyšší kategorií výkonu povolání, kdy zdravotničtí plně odborně způsobilí pracovníci (nelékařští pracovníci) vykonávají činnost zcela samostatně a na svou zodpovědnost. To, co je náplní samostatně vykonávaného povolání, určuje zákon a vyhláška. V případě porodní asistentky je to zajištění nezbytného dohledu, poskytování péče a rady ženám během těhotenství, při porodu a šestinedělí, pokud probíhají fyziologicky, vedení fyziologického porodu a poskytování péče o novorozence a také ošetrovatelská péče o ženu na úseku gynekologie.

K tomu, aby porodní asistentka mohla pracovat samostatně, bez odborného dohledu, musí splnit dvě podmínky:

- A) úspěšně absolvovat studium pro porodní asistentky
- B) vlastnit Osvědčení o způsobilosti k výkonu povolání (registraci), vydávané Ministerstvem zdravotnictví.

Osvědčení vydává Ministerstvo zdravotnictví na základě žádosti nově na dobu 10 let. O vydání osvědčení rozhodne Ministerstvo do 30 dnů po obdržení žádosti. O prodloužení platnosti je nutné požádat alespoň 60 dní před uplynutím platnosti Osvědčení.

Každá porodní asistentka, která získá od Ministerstva zdravotnictví Osvědčení k výkonu povolání bez odborného dohledu, je zapsána do národního registru porodních asistentek, který vede Ministerstvo zdravotnictví prostřednictvím Národního centra ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (NCONZO) a může se označovat jako „Registrovaná porodní asistentka“.

8.1 Podmínky získání Osvědčení k výkonu povolání bez odborného dohledu

- Porodní asistentka – absolventka do 18 měsíců po absolvování studia
 - Absolvování studia v příslušném oboru
- Porodní asistentka, která absolvovala před dobou delší než 18 měsíců

- Absolvování studia v příslušném oboru
- Výkon povolání v oboru porodní asistentka z období posledních 6 let
- Minimálně 1 rok v rozsahu minimálně poloviny stanovené týdenní pracovní doby (1/2 úvazku) nebo
- Minimálně 2 roky výkonu zdravotnického povolání v rozsahu minimálně pětiny stanovené týdenní pracovní doby (úvazek 0,2)
- Získání 40 kreditů z celoživotního vzdělávání z období posledních 6 let

Pokud porodní asistentka nesplní požadavky délky praxe a vzdělávání, musí absolvovat zkoušku Ministerstva zdravotnictví.

[Online]. [CIT. 2011-3-15]. Dostupné z URL:
<http://www.unipa.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=71&Itemid=77>

9 PORODNÍ ASISTENTKA PRACUJÍCÍ V PORODNICI

Porodnice jsou převážně součástí nemocnic. Většina z nich je ve správě krajů.

Pouze každý 5. porod vede v současnosti porodní asistentka. Lékař je většinou přítomen a dohlíží na jeho průběh. Porodní asistentky nemají v současné době skutečnou pozici asistentky rodičky, ale fungují často spíše jako asistentky lékaře (Zpráva o stávajícím stavu porodnické péče v české republice, 2004, s. 19-20).

Podle nových právních předpisů (2004) mohou porodní asistentky v ČR - podobně jako v ostatních zemích EU - pracovat samostatně, tj. bez odborného dohledu a bez indikace lékaře v případě fyziologického těhotenství, porodu a šestinedělí. Po vstupu ČR do EU mohou české porodní asistentky pracovat za srovnatelných podmínek v libovolném z členských států. Stejně tak mohou porodní asistentky ze zemí EU pracovat u nás.

9.1 Porodní asistentky se mohou uplatnit

- při provozování privátní praxe porodní asistentky
- v centrech pro budoucí maminky
- v porodnicích na porodních sálech
- na odděleních péče o těhotné a šestinedělky
- v gynekologicko - porodnických ordinacích

Většina porodních asistentek je zaměstnaná ve státních zdravotnických zařízeních, ale část z nich pracuje samostatně v nestátních zdravotnických zařízeních. Nabízí tak ženám, jejich partnerům a dětem individuální péči v tak citlivém období, jakým těhotenství, porod, šestinedělí a rané rodičovství je. Velmi často péče porodní asistentky probíhá v domácím prostředí klientky nebo v ambulanci porodní asistentky.

[Online]. [CIT. 2011-2-10]. Dostupné z URL: http://www.unipa.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=54&Itemid=61

9.2 Porodní asistentka je průvodkyní těhotenstvím

- Porodní asistentka potvrdí nebo diagnostikuje těhotenství
- Provází ženu a její blízké v průběhu celého těhotenství (poskytuje informace, upozorňuje na možná rizika, připravuje ženy k porodu)

- Provádí, doporučuje a předepisuje vyšetření nutná ke sledování fyziologického těhotenství
- Sleduje stav plodu v děloze, rozpoznává možná rizika
- V případě zjištění rizika předává ženu do péče lékaře gynekologa – porodníka

9.3 Porodní asistentka vede normální (fyziologický porod)

- Má oprávnění vést samostatně fyziologické porody
- Pečuje o ženu ve všech dobách porodních
- V případě identifikace komplikací přivolá lékaře, nebo doprovází ženu do zdravotnického zařízení

9.4 Porodní asistentka pečuje o matku a dítě po porodu

- Ošetřuje porodní a poporodní poranění, pečuje o ženu bezprostředně po porodu
- Poskytuje fyziologickou péči dítěti bezprostředně po porodu včetně prvního ošetření
- Provádí návštěvy v rodinách po porodu

[Online]. [CIT. 2011-2-10]. Dostupné z URL: http://www.unipa.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=86&Itemid=94

Porodnice jsou místem, kam přichází porodit spousta žen, kde však není čas pozastavit se a věnovat pozornost zázraku zrození. Není v nich ani prostor ani čas přivítat děťátko v klidu a s láskou, a dopřát mu, aby se s místem, kam přišlo, se světem, do kterého se narodilo, náležitě seznámilo. Moderní porodnice jsou místem s moderními přístroji, zaběhlými postupy, lékaři a porodními asistentkami, kteří jsou vzděláni k tomu, aby porod proběhl co nejrychleji a byl stále pod kontrolou. Jsou tedy vyškoleni ke spoustě rychlých zásahů do běhu porodu.

V porodnici se porodní asistentka zaměřuje na péči poskytovanou v patologických stavech. Soustřeďuje se na správné použití techniky ordinované lékařem, správnou aplikaci léků ordinovaných lékařem, na postupy předepsané nemocničními protokoly. Žádoucí výsledek je zachování všech předepsaných postupů a fyzicky zdravá matka a fyzicky zdravý novorozenec. Psychická stránka není pro výsledek porodu až tak důležitá.

[Online]. [CIT. 2011-2-10]. Dostupné z URL:
<http://www.pdcap.cz/Texty/PD/Rozdil_PDaP.html. >

Klientky mají možnost výběru porodnice. Mezi jednotlivými zařízeními existují značné rozdíly v nabídce a kvalitě služeb (Zpráva o stávajícím stavu porodnické péče v české republice, 2004, s. 20).

10 PORODNÍ ASISTENTKA POSKYTUJÍCÍ PÉČI MIMO PORODNICI

Porodní asistentka, která se rozhodne pracovat mimo nemocnici, tedy v komunitním prostředí, by měla být schopna pracovat nezávisle na instituci. Měla by být schopna činit samostatná rozhodnutí nejen odborná, ale i ekonomická a lidská. Nezávislá a zodpovědná rozhodnutí může porodní asistentka činit pouze na základě hlubokých znalostí oblasti, ve které nezávislá rozhodnutí činí. Stejně tak je třeba, aby se snažila promyslet, jaké důsledky učiněné rozhodnutí bude mít a co všechno může ovlivnit (Štormerová, 2010, s. 11).

Porodní asistentka poskytující péči mimo porodnici postupuje podle konkrétních požadavků ženy, ale zároveň dodržuje bezpečnostní a zdravotnická kritéria.

Největší předností této péče je vysoce individuální péče. Tato péče zahrnuje:

- Dostatečné množství času na jednu ženu.
- Pozorně ženě naslouchá a povzbuzuje ji ve fyziologii.
- Vše ženě vysvětlí (jaké změny probíhají v jejím těle, co se děje s psychikou, jak se plod vyvíjí) a spolu stanoví další strategii péče.
- Vůči ženě je empatická a trpělivá, ale zároveň si udržuje profesionální odstup, aby mohla objektivně sledovat případné jeví se známky komplikací.
- Je ženě k dispozici radou či pomocí.
- Je ženě i její rodině pevnou oporou během celého těhotenství, porodu a šestinedělí.
- Dodává ženě sebedůvěru a je prototypem člověka, se kterým se žena cítí bezpečně (dříve u porodů byly pouze ženy).
- Ženě nic striktně nepřikazuje, pouze doporučuje.
- Cokoliv dělá, dělá ve prospěch ženy a dítěte. Její péče dodává ženě sílu.

Individuální péče je bezpečnější z toho důvodu, že se porodní asistentka věnuje pouze jedné ženě, a proto má lepší podmínky pro sledování případně se jevících komplikací.

Bezpečná péče porodní asistentky je ošetřena celou řadou přesných a přísných ustanovení, pravidel a postupů.

[Online]. [CIT. 2011-2-10]. Dostupné z URL:
<<http://www.pdcap.cz/Texty/PA/PAvPD.html> >

Porodní asistentka přistupuje ke každé ženě jako k výjimečné bytosti. Zájmem jak porodní asistentky, tak těhotné ženy je být ve vztahu k té druhé upřímná. Na základě upřímného vztahu se podaří rozvinout vztah plný důvěry, která je pro bezpečnost poskytované péče velice důležitá. Porodní asistentka se snaží vyjít vstříc všem možným přáním ženy, pokud to její vlastní možnosti dovolují. Hlavním nástrojem individuální péče je naslouchání. Jen tak může porodní asistentka nahlédnout do nitra ženy a vyjít vstříc jejím přáním. Je však důležité, aby si udržela profesionální odstup a nepřestala situaci hodnotit objektivně (Štormerová, 2010, s. 20).

10.1 Kompetence porodní asistentky během těhotenství

- Provádí pravidelné kontroly těhotné ženy
- Odpoví na otázky spojené s těhotenstvím, porodem a mateřstvím
- Nabídne odborné konzultace týkající se fyziologických změn, které těhotenství provázejí
- Vede skupinovou a individuální přípravu k porodu (předporodní kurzy)
- V případě zdravotní komplikace doporučí, na kterého odborníka se obrátit
- Pomůže sestavit porodní plán
- Poradí jak a podle čeho vybrat optimální místo pro porod

10.2 Vedlejší činnosti, které jsou v kompetencích porodní asistentky

- Různé typy cvičení
- Plavání
- Masáže
- Kurzy aromaterapie

10.3 Kompetence porodní asistentky během porodu

- Pomůže radou, jak rozpoznat začátek porodu
- Poradí ohledně užívání nefarmakologických prostředků pro tlumení bolesti
- Pečuje o rodičku ve všech dobách porodních
- Kontroluje zdravotní stav matky i dítěte během porodu

- Může rodičku doprovodit do porodnice jako odborný poradce a poskytnout psychickou podporu

10.4 Kompetence porodní asistentky po porodu

- Kontroluje zdravotní stav matky i novorozence
- Ošetří porodní poranění, pokud nějaké vzniklo
- Provede ošetření novorozence po porodu
- Poradí s prvním přiložením novorozence k prsu
- Pomůže matce i celé rodině s adaptací na novou úlohu
- Poradí jak pečovat o novorozence a dítě do jednoho roku života

10.5 Hrazení péče

V současné době porodní asistentka není smluvním partnerem pro zdravotní pojišťovny, a proto péče porodních asistentek není hrazena z veřejného zdravotního pojištění. Z tohoto důvodu je třeba počítat s přímou úhradou za služby poskytované komunitními porodními asistentkami.

Některé služby porodních asistentek (1x návštěva ženy v těhotenství a 3x návštěva ženy po porodu) mohou být hrazeny z veřejného zdravotního pojištění.

[Online]. [CIT. 2011-2-10]. Dostupné z URL:
<<http://www.pdcap.cz/Texty/PA/PAvPD.html>>

To bývá v menších městech a ve venkovských oblastech hodně velký problém. Jiná cesta ale zatím není, pokud porodní asistentka nechce pracovat na základě indikace lékaře (Štromerová, 2010, s. 11).

10.6 Rizika péče poskytované porodní asistentkou mimo porodnici

Selhání lidského faktoru

- Neupřímné jednání porodní asistentky (musí umět objektivně zhodnotit sama sebe a své schopnosti)
- Neupřímné jednání ženy (zamlčení choroby, závislosti, zkreslení domácích podmínek)

- Selhání spolupráce mezi zdravotníky
- Nezkušená porodní asistentka

Geografické překážky a technické selhání

- Dopravní vzdálenost
- Hůře dostupné oblasti
- Špatná sjízdnost silnic
- Porucha auta
- Dopravní nehoda

Výskyt velmi neobvyklé situace

- Lze jejich negativní dopad zmírnit tím, že se budou porodní asistentky, pokud to bude jen trochu možné, snažit být přítomny v závěru porodu ve dvojicích. (Štromeřová, 2010, s. 24,25,26,27).

Pro porod mimo nemocnici platí následující kritéria:

- Těhotenství mezi 37 a 42 týdnem těhotenství
- Plod v poloze podélné, naléhající část plodu v dobrém kontaktu s pánví
- Věk matky od 16 let

Z péče při porodu mimo lůžkové zařízení, by měly být vyloučeny ženy s následující anamnézou:

- Diabetes
- Kardiologické onemocnění
- Renální choroba
- Onemocnění plic
- Hluboká žilní trombóza
- Hemoglobinopatie
- Leidenská choroba
- Epilepsie
- Thyreotoxikóza
- Astma, pokud je nutná stálá medikace
- Preeklampsie
- Závislost na drogách
- Kuřačky

- Ženy HIV nebo HBsAg pozitivní
- Psychiatrické onemocnění

Dalším bezpečnostním kritériem je individuální přístup. Ten s sebou nese možnost pozornějšího sledování ženy a kvalitnější přenos informací mezi ženou a porodní asistentkou (Štomerová, 2010, s. 28-29).

11 OBROZENÍ PORODNÍCH ASISTENTEK

Porodní asistentka má v životě lidí své místo. Každý se za svůj život s porodní asistentkou alespoň jednou potká, v momentě svého narození. Protože je porod ženská záležitost, dokáže porodní asistentky svou zkušeností a ženským principem ženu během těhotenství a porodu lépe podpořit než muži lékaři. Přejde doba, kdy se lékaři začnou opět specializovat jen na patologické stavy v těhotenství a porodní asistentka se bude o zdravou těhotnou ženu starat celých devět měsíců, při porodu a v šestinedělí. Přičemž se práce porodních asistentek bude odvíjet směrem k individualizované péči. Už nyní je mnoho žen, které vyžadují péči porodní asistentky, k níž si vytvoří vztah a na niž se mohou kdykoliv během těhotenství, porodu i šestinedělí obrátit (Doležalová, 2006, s. 20-21).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

12 METODOLOGIE VÝZKUMU

V praktické části je zkoumána informovanost porodních asistentek o jejich profesi a znalosti kompetencí v porodní asistenci. K zjištění těchto informací byla zvolena metoda dotazníkového šetření. Nejprve byla provedena pilotní studie, kdy bylo rozdáno několik dotazníků a po jejich vyhodnocení byly některé položky upraveny. Dotazníky z pilotního průzkumu nebyly zahrnuty do celkového počtu získaných dotazníků. Výzkum probíhal ve dnech měsíců března a dubna 2011 a byl anonymní. V tištěné formě bylo rozdáno 60 dotazníků a návratnost byla 50%, dalších 70 dotazníků bylo vyplněno elektronickou formou. Celkem tedy bylo vyplněno 100 dotazníků. Porodní asistentky projevíly neochotu vyplňovat tento dotazník v tištěné formě. Což je nejspíše důvodem, proč byla návratnost těchto dotazníků pouze 50 %.

12.1 Cíle

Cíl 1: Zjistit znalosti porodních asistentek v oblasti informací o jejich profesi.

Cíl 2: Srovnat znalosti porodních asistentek v oblasti jejich kompetencí podle délky praxe v oboru.

Cíl 3: Srovnat znalosti porodních asistentek v oblasti jejich kompetencí podle dosaženého vzdělání.

12.2 Dotazníkové šetření

Dotazník obsahuje 16 dotazníkových položek, která byly vytvořeny na základě cílů. Obsahuje otázky uzavřené s možností výběru odpovědi, i otázky otevřené s volnou odpovědí. Otázky 1 – 4 jsou informativní otázky o porodních asistentkách, v nichž je zjišťován věk, délka praxe, oddělení, na kterém pracují a dosažené vzdělání. Dotazník je obsažen v příloze č. 1.

12.3 Vyhodnocení dotazníku

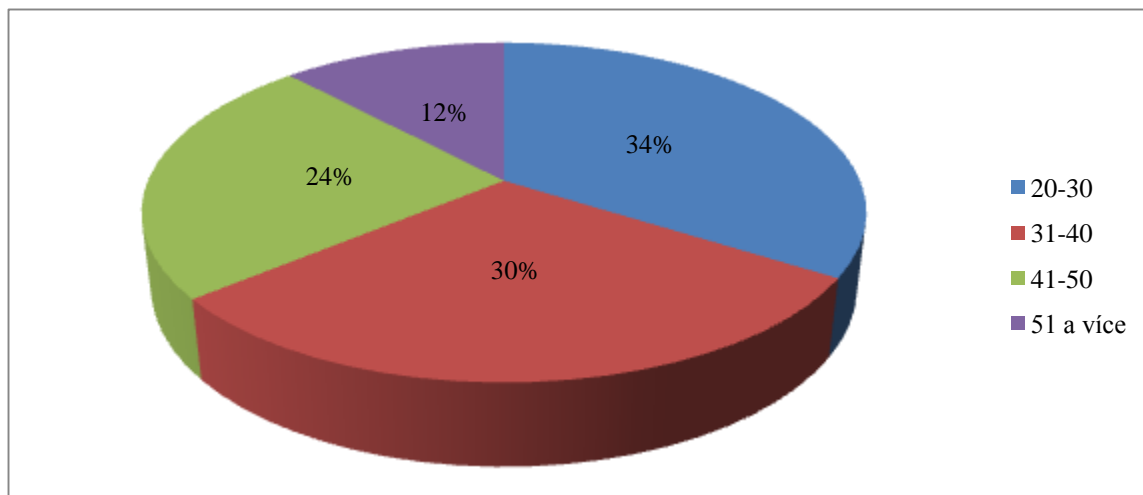
Údaje, které byly dotazníkovým šetřením získány, byly zpracovány čárkovací metodou a poté vyhodnoceny pomocí tabulek a grafů v programu Excel. Vše je doplněno o slovní komentář. Každá zpracovaná položka tedy obsahuje graf, tabulku a slovní komentář.

12.4 Výsledky výzkumu

Položka č. 1- Kolik je Vám let?

Podle věku bylo 100 (100%) respondentek rozděleno do 4 věkových skupin.

Z celkového počtu respondentek je 34 % ve věku 20-30 let, 30% ve věku 31-40 let, 24% ve věku 41-50let a 12 % ve věku 51 a více let.

Graf 1. Rozdělení respondentek dle věkových kategorií

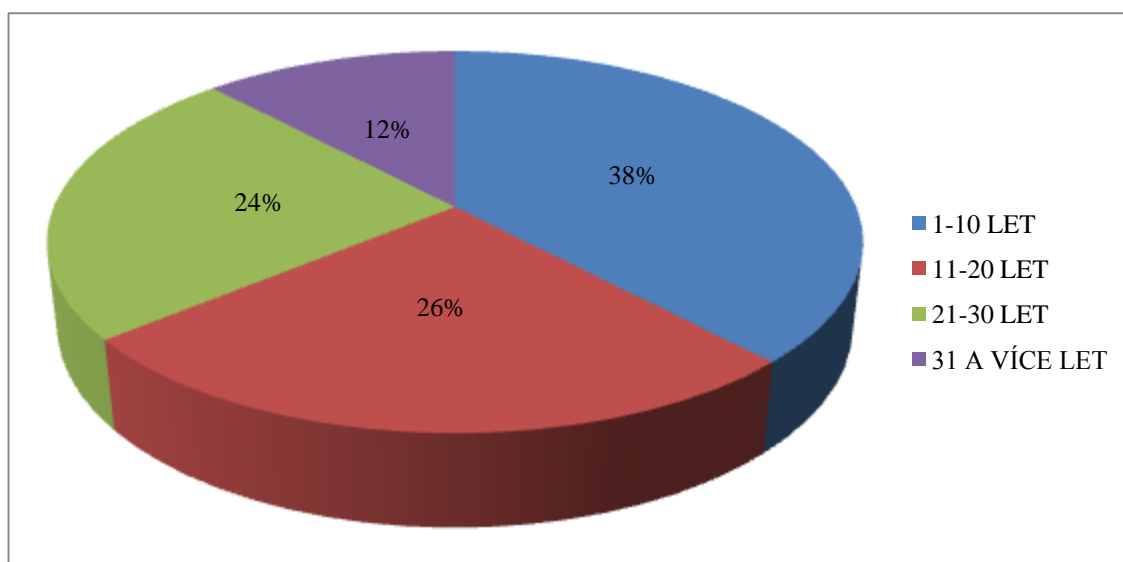
Tabulka 1. Rozdělení respondentek dle věkových kategorií

	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
20-30 let	34	34%
31-40 let	30	30%
41-50 let	24	24%
51 a více let	12	12%
CELKEM	100	100%

Položka č. 2 - Jaká je délka Vaší praxe?

Dle délky praxe v porodní asistenci bylo 100 (100%) respondentek rozděleno do 4 skupin.

Z celkového počtu respondentek jich 40% pracuje 1-10 let, 30% pracuje 11-20 let, 24% pracuje 21-30 let a 12 % pracuje 31 let a více.

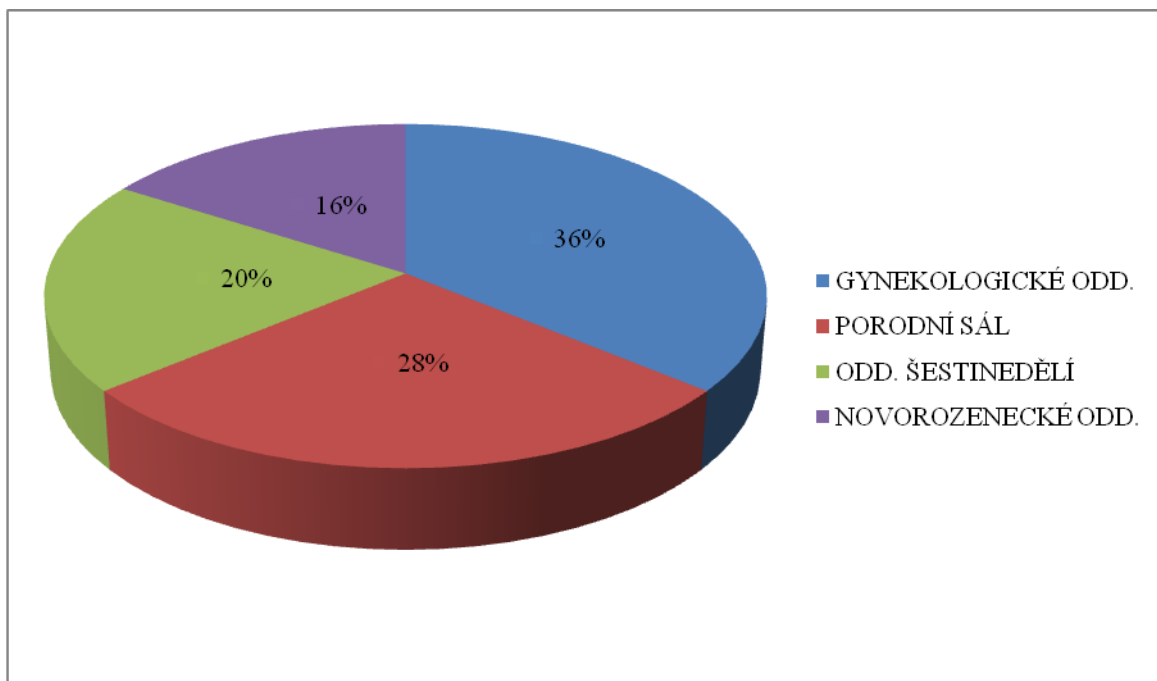
Graf 2. Rozdělení respondentek dle délky praxe

Tabulka 2. Rozdělení respondentek dle délky praxe

	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
1-10 let	40	40%
11-20 let	30	30%
21-30 let	24	24%
31 let a více	12	12%
CELKEM	100	100%

Položka č. 3 – Na jakém oddělení nyní pracujete?

Z celkového počtu respondentek jich 36% pracuje na gynekologickém oddělení, 28% pracuje na porodním sále, 20% pracuje na oddělení šestinedělí, 16% pracuje na novorozeneckém oddělení.

Graf 3. Rozdělení respondentek dle oddělení, kde nyní pracují

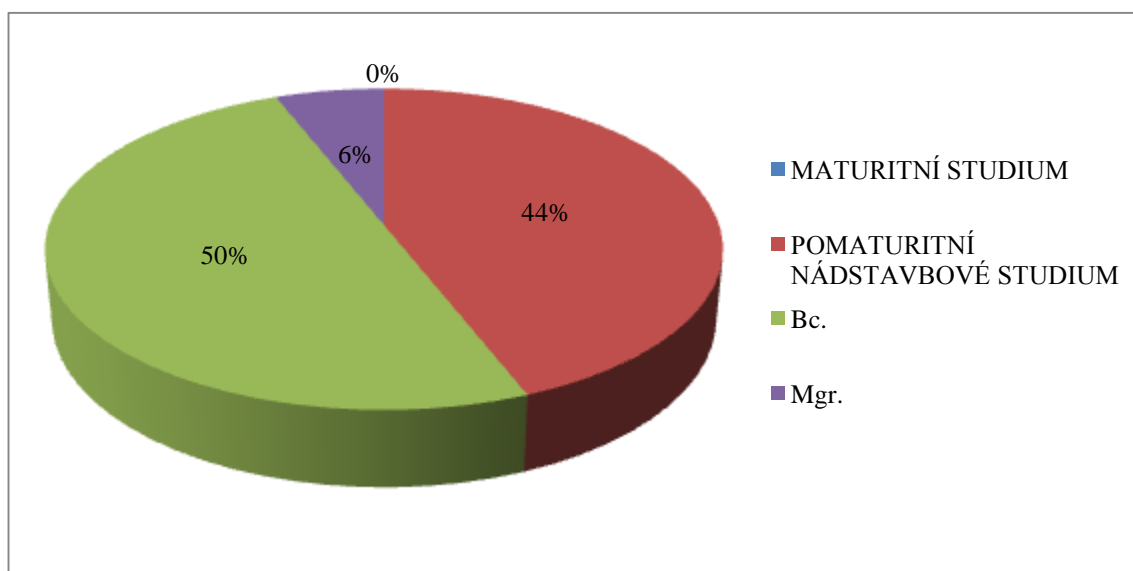
Tabulka 3. Rozdělení respondentek dle oddělení kde nyní pracují

	POČET RESPONDEN- TEK	POČET RESPONDEN- TEK V %
Gynekologické odd.	36	36%
Porodní sál	28	28%
Odd. Šestinedělí	20	20%
Novorozenecké odd.	16	16%
CELKEM	100	100%

Položka č. 4 – Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání v oboru porodní asistence?

100 (100%) respondentek bylo rozděleno do 4 stupňů, dle úrovně dosaženého vzdělání.

Vzdělání ukončené pouze maturitní zkouškou neměla žádná respondentka, 45 % jich mělo dokončené nástavbové pomaturitní studium, 50% mělo ukončené bakalářské vzdělání a 5 % mělo ukončené magisterské vzdělání.

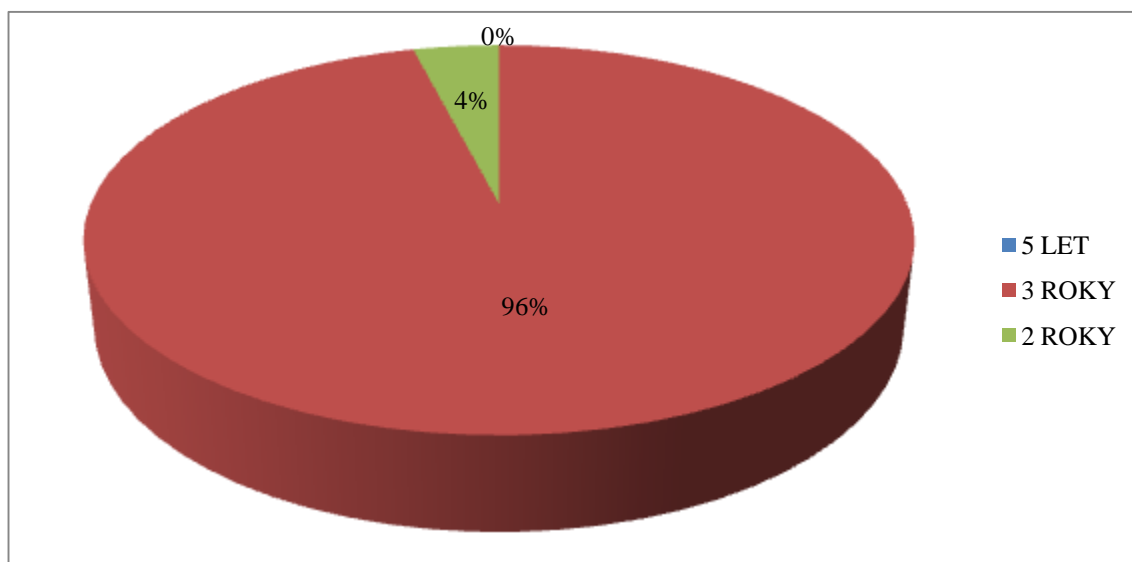
Graf 4. Rozdělení respondentek dle dosaženého vzdělání

Tabulka 4. Rozdělení respondentek dle dosaženého vzdělání

	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
Maturitní studium	0	0%
Pomaturitní nástavbové studium	45	45%
Bc.	50	50%
Mgr.	5	5%
CELKEM	100	100%

Položka č. 5 – Po jakou minimální dobu musí podle zákona dnes studovat budoucí porodní asistentky?

Respondentky si mohly vybrat ze tří nabízených možností. První možnost tedy 5 let nezvolila žádná respondentka, druhou možnost tedy 3 roky uvedlo 96% respondentek, třetí možnost tedy 2 roky uvedly 4% respondentky.

Graf 5. Znalost minimální délky vzdělání dnešních porodních asistentek

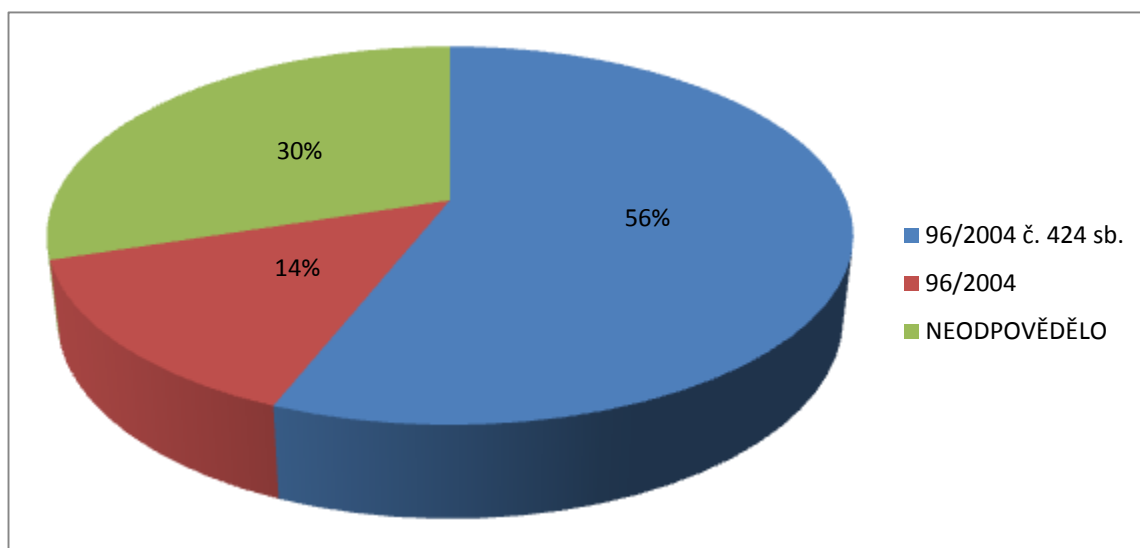
Tabulka 5. Znalost minimální délky vzdělání dnešních porodních asistentek

	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
5 let	0	0%
3 roky	96	96%
2 roky	4	4%
CELKEM	100	100%

Položka č. 6 – Který zákon a vyhláška upravuje kompetence porodních asistentek?

Správně na otázku č. 6 uvedlo odpověď 96/2004 č. 424 sb. 56% dotazovaných, 14 % odpovědělo pouze na zákon 96/2004, 30% na otázku neodpovědělo.

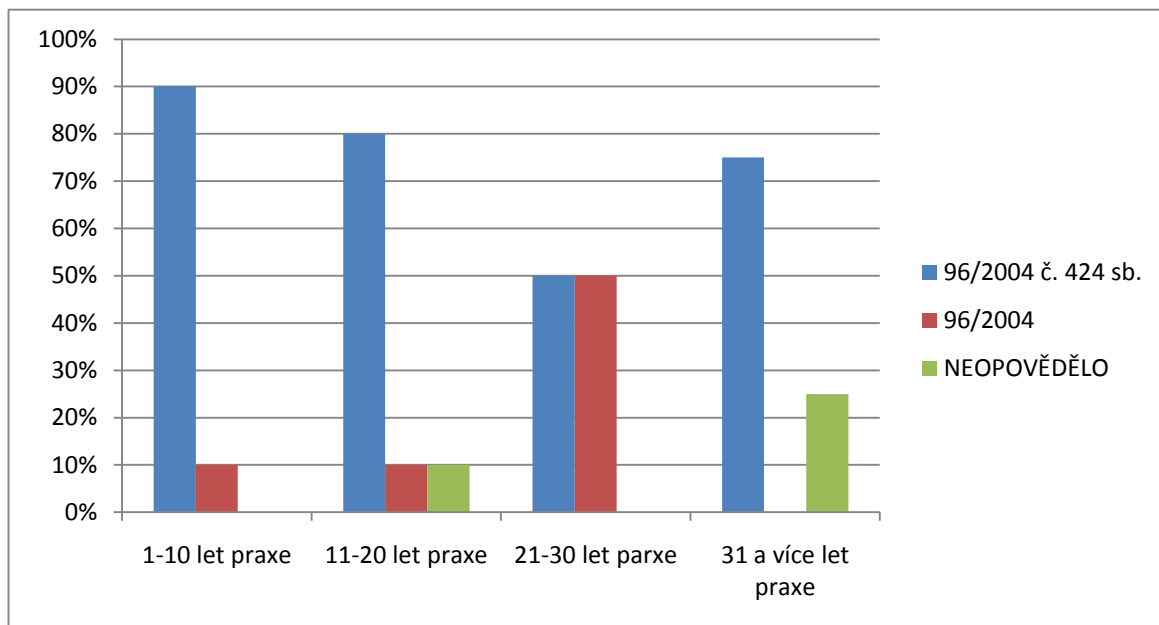
Podle délky praxe v kategorii 1-10 let jich správnou odpověď tedy 96/2004 č. 424 sb. vědělo 90%, 11-20 let správně odpovědělo 80%, 21-30 let správně odpovědělo 50 % a 31 a více let správně odpovědělo 75% dotazovaných.

Graf 6. Znalost zákona a vyhlášky upravující kompetence porodních asistentek u všech respondentek

Tabulka 6. Znalost zákona a vyhlášky upravující kompetence porodních asistentek u všech respondentek

	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
96/2004 č. 424 sb.	56	56%
96/2004	14	14%
Neodpovědělo	30	30%
CELKEM	100	100%

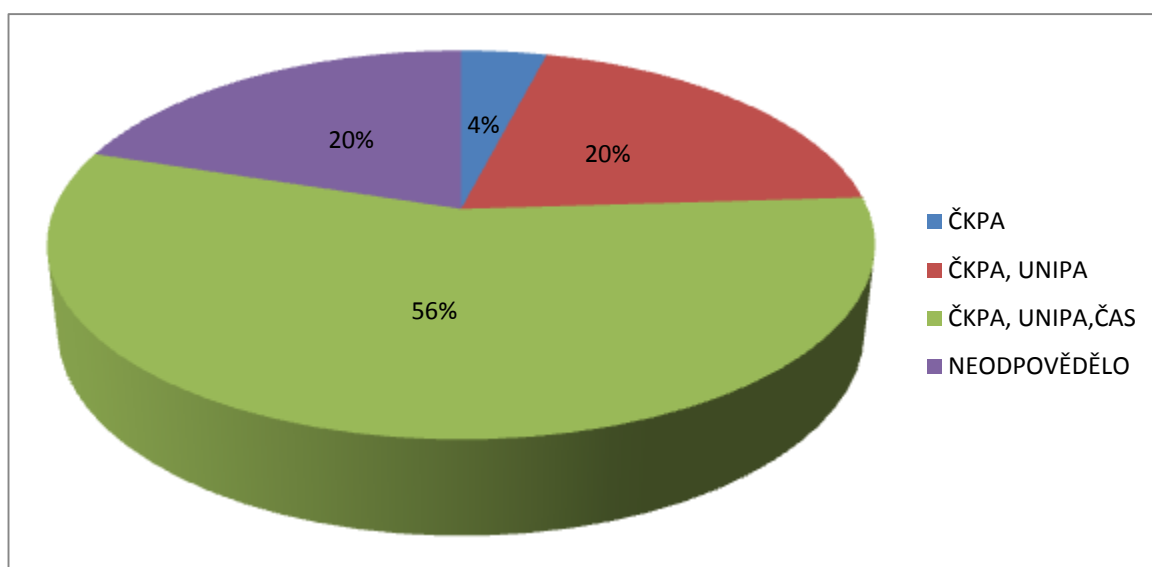
Graf 7. Znalost zákona a vyhlášky upravující kompetence porodních asistentek podle délky praxe v oboru porodní asistence

Tabulka 7. Znalost zákona a vyhlášky upravující kompetence porodních asistentek podle délky praxe v oboru porodní asistence

	1-10 LET PREXE	11-20 LET PREXE	21-30 LET PREXE	31 A VÍCE LET PRAXE
96/2004 č. 424 sb.	90%	80%	50%	75%
96/2004	10%	10%	50%	0%
Neopovědělo	0%	10%	0%	25%
CELKEM	100%	100%	100%	100%

Položka č. 7 – Vyjmenujte profesní organizace, které souvisí s porodními asistentkami.

Na tuto otázku správně uvedlo odpověď ČKPA 4 % dotazovaných, odpověď ČKPA a UNIPA uvedlo 20 % dotazovaných a odpověď ČKPA, UNIPA, ČAS uvedlo 56 % dotazovaných. Na otázku neodpovědělo 20 % respondentek.

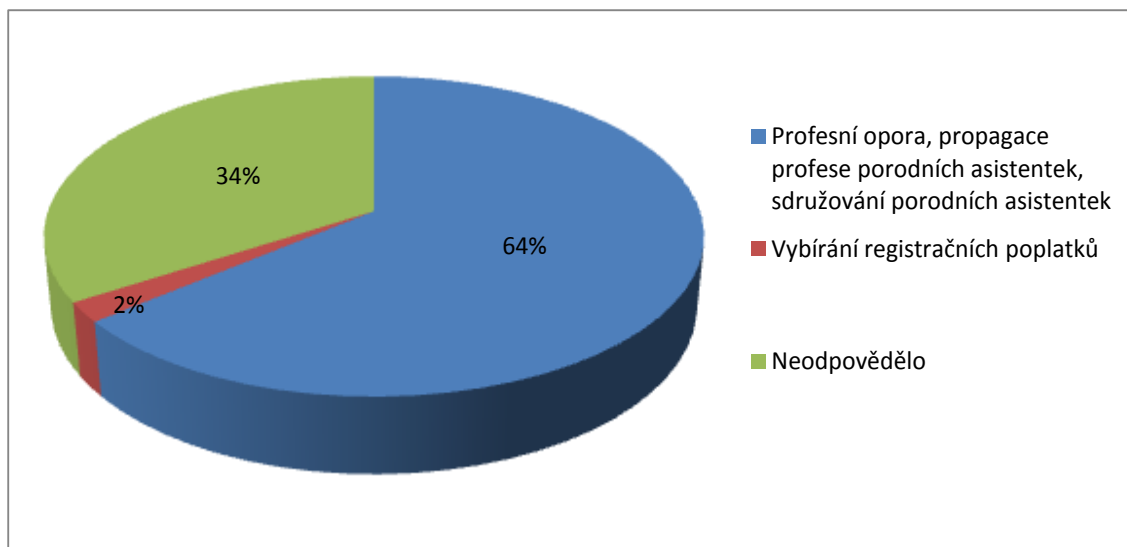
Graf 8. Znalost profesních organizací souvisejících s porodními asistentkami

Tabulka 8. Znalost profesních organizací souvisejících s porodními asistentkami

	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
ČKPA	4	4%
ČKPA, UNIPA	20	20%
ČKPA, UNIPA, ČAS	56	56%
NEDPOVĚĎELO	20	20%
CELKEM	100	100%

Položka č. 8 – Jaké je základní poslání těchto profesních organizací?

Profesní opora, propagace profese, sdružování porodních asistentek uvedlo 64% dotazovaných, vybírání registračních poplatků napsalo 2% a neodpovědělo 34% respondentek.

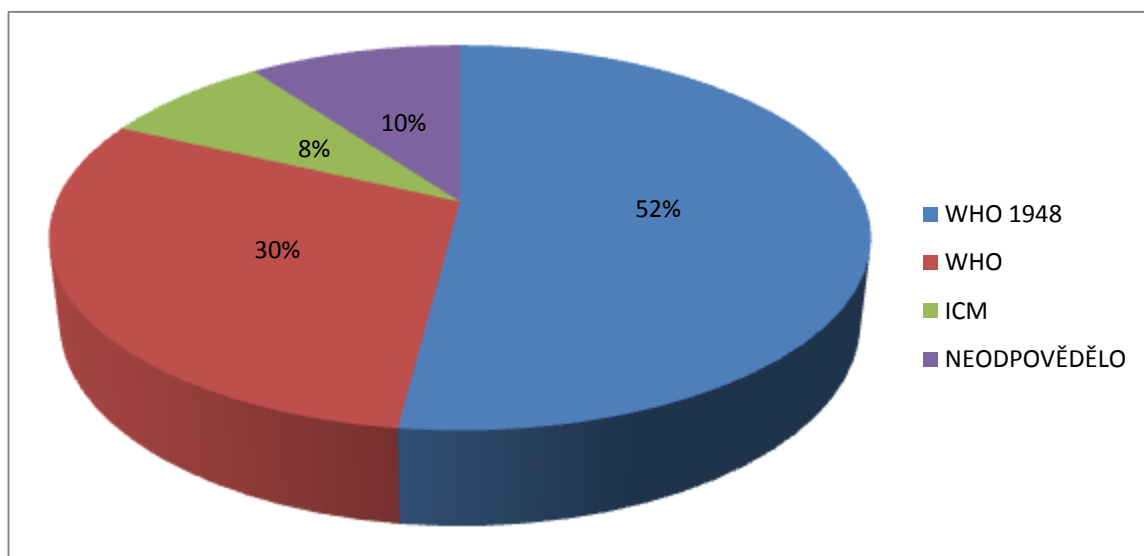
Graf 9. Znalost poslání profesních organizací souvisejících s porodními asistentkami

Tabulka 9. Znalost poslání profesních organizací souvisejících s porodními asistentkami

	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
Profesní opora, propagace profese, sdružování porodních asistentek	64	64%
Vybírání registračních poplatků	2	2%
Neodpovědělo	34	34%
CELKEM	100	100%

Položka č. 9 – Která organizace byla vytvořena s cílem zabývat se mezinárodní problematikou zdravotnictví a v kterém roce vznikla?

Správnou odpověď WHO 1948 uvedlo 52 % respondentek, polovinu otázky správně tedy WHO uvedlo 30 % respondentek, špatně tedy ICM uvedlo 8% respondentek a neodpovědělo 10 % respondentek.

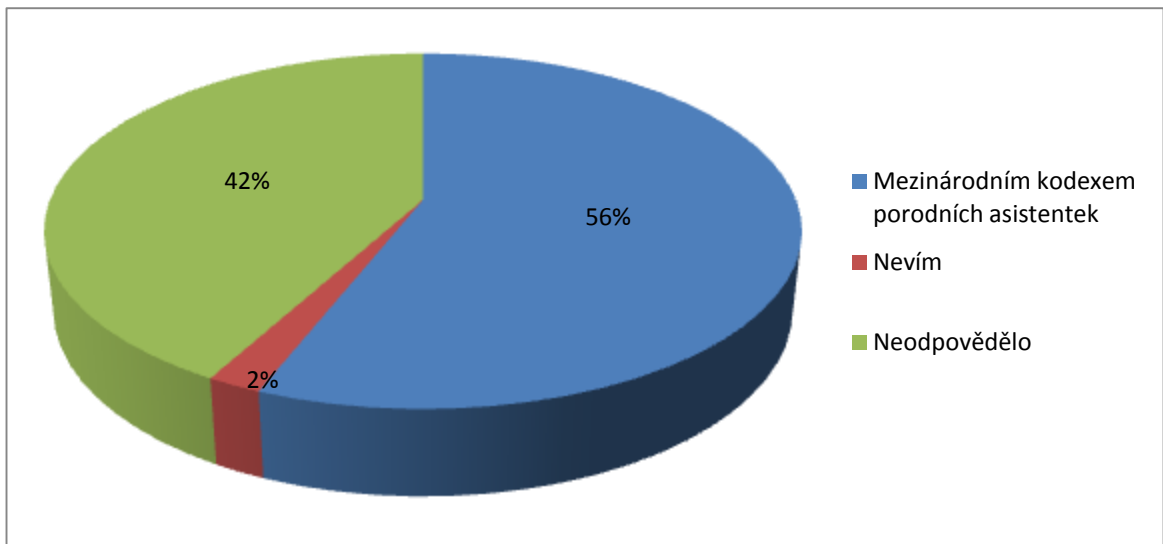
Graf 10. Znalost mezinárodní organizace zabývající se problematikou zdraví a rok jejího vzniku

Tabulka 10. Znalost mezinárodní organizace zabývající se problematikou zdraví a rok jejího vzniku

	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
WHO 1948	52	52%
WHO	30	30%
ICM	8	8%
NEODPOVĚĎĚLO	10	10%
CELKEM	100	100%

Položka č. 10 – Jakým kodexem se řídí praxe porodních asistentek?

Na otázku číslo 10 odpovědělo správně Mezinárodním kodexem porodních asistentek celkem 56 % respondentek, nevím odpověděly 2 % respondentek a na otázku neodpovědělo 42% respondentek.

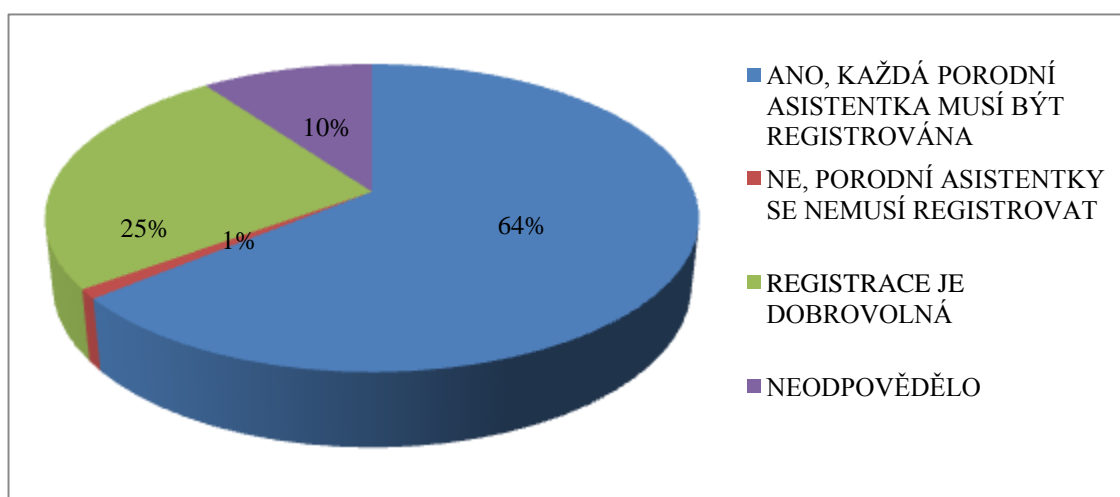
Graf 11. Znalost etického kodexu porodních asistentek

Tabulka 11. Znalost etického kodexu porodních asistentek

	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
Mezinárodním kodexem porodních asistentek	56	56%
Nevím	2	2%
Neodpovědělo	42	42%
CELKEM	100	100%

Položka č. 11 – Je porodní asistentka povinna vlastnit Osvědčení k výkonu povolání bez odborného dohledu (registraci)?

Respondentky měly na výběr ze tří možností. Správně odpovědělo 25 %, tedy, že registrace je dobrovolná, špatnou odpověď uvedlo 64% a to, že každá porodní asistentka musí být registrována. Odpověď ne, porodní asistentky se nemusí registrovat uvedlo 1 % respondentek. Neodpovědělo 12% respondentek.

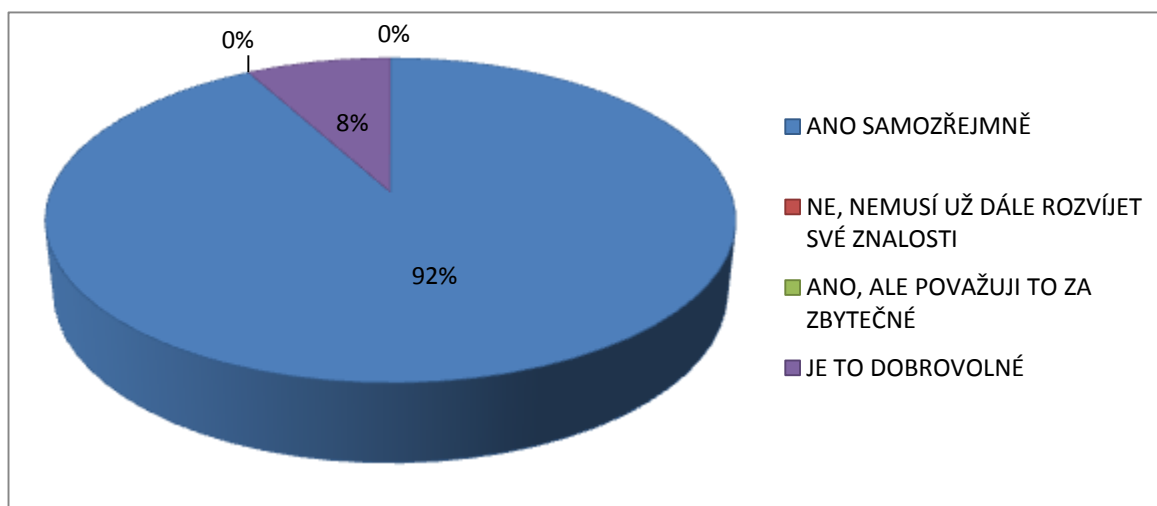
Graf 12. Znalost porodních asistentek o Osvědčení k výkonu povolání

Tabulka 12. Znalost porodních asistentek o Osvědčení k výkonu povolání

	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
Ano, každá porodní asistentka musí být registrována	64	64%
Ne, porodní asistentky se nemusí registrovat	1	1%
Registrace je dobrovolná	25	25%
Neodpovědělo	10	10%
CELKEM	100	100%

Položka č. 12 – Je porodní asistentka povinna se celoživotně vzdělávat?

Respondentky měly u této otázky na výběr ze čtyř možností, z nichž byla pouze jedna správná. První možnost, tedy, že PA jsou povinné celoživotně se vzdělávat zvolilo 92%, možnost ne, PA nemusí dále rozvíjet své znalosti a ano, ale považují to za zbytečné nezvolila žádná respondentka, čtvrtou možnost, tedy že, registrace je dobrovolná zvolilo 8% respondentek.

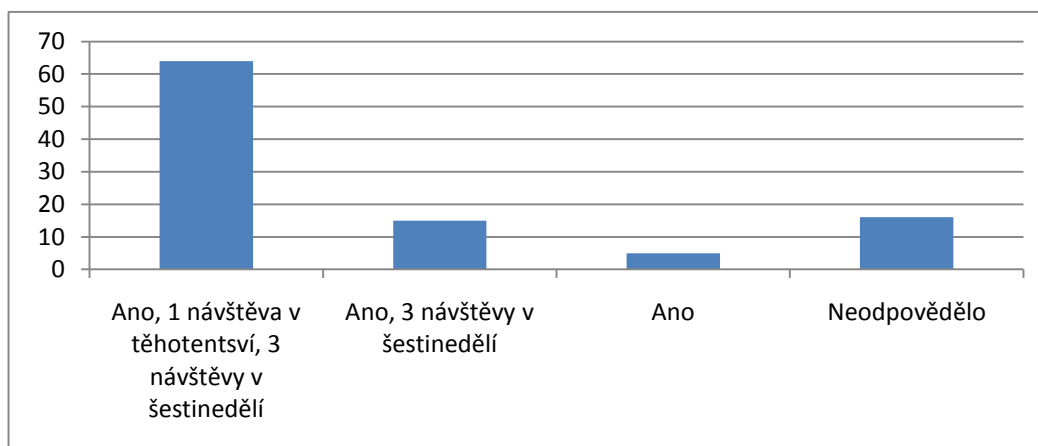
Graf 13. Znalost porodních asistentek o celoživotním vzdělávání

Tabulka 13. Znalost porodních asistentek o celoživotním vzdělávání

	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
Ano samozřejmě	92	92%
Ne, nemusí už dále rozvíjet své znalosti	0	0%
Ano, ale považují to za zbytečné	0	0%
Je to dobrovolné	8	8%
CELKEM	100	100%

Položka č. 13 – Mohou být některé služby privátních porodních asistentek hrazeny z veřejného zdravotnictví, pokud ano uveďte které.

Ano, 1 návštěva v těhotenství a 3 návštěvy v šestinedělí uvedlo 64 % respondentek. Ano, 3 návštěvy v šestinedělí uvedlo 15 % dotazovaných. Pouze ano odpovědělo 5 % respondentek. A na otázku neodpovědělo 16 % porodních asistentek.

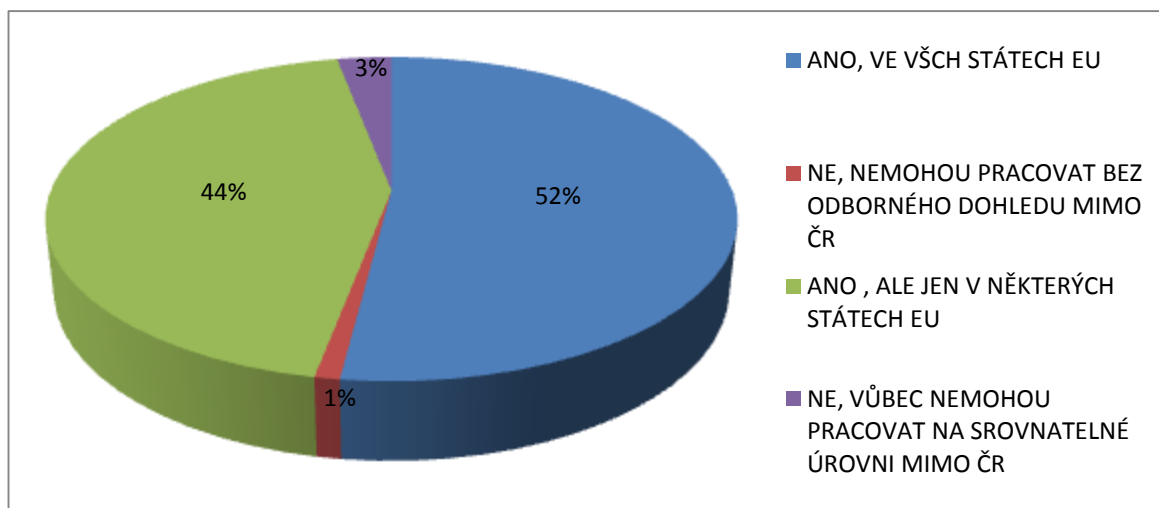
Graf 14. Znalost porodních asistentek o úhradě výkonů privátních porodních asistentek

Tabulka 14. Znalost porodních asistentek o úhradě výkonů privátních porodních asistentek

	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
Ano, 1 návštěva v těhotenství, 3 návštěvy v šestinedělí	64	64%
Ano, 3 návštěvy v šestinedělí	15	15%
Ano	5	5%
Neodpovědělo	16	16%
CELKEM	100	100%

Položka č. 14 – Mohou české porodní asistentky pracovat bez odborného dohledu v rámci svých kompetencí na srovnatelné úrovni v kterémkoliv členském státě Evropské Unie?

Respondentky měly na výběr ze 4 možností. Možnost ano, ve všech státech EU uvedlo 52 %, možnost ne, nemohou pracovat bez odborného dohledu, mimo ČR uvedlo 1%, možnost ano, ale jen v některých státech EU uvedlo 44% a možnost ne, vůbec nemohou pracovat na srovnatelné úrovni, mimo ČR uvedly 3%.

Graf 15. O práci porodních asistentek mimo ČR

Tabulka 15. O práci porodních asistentek mimo ČR

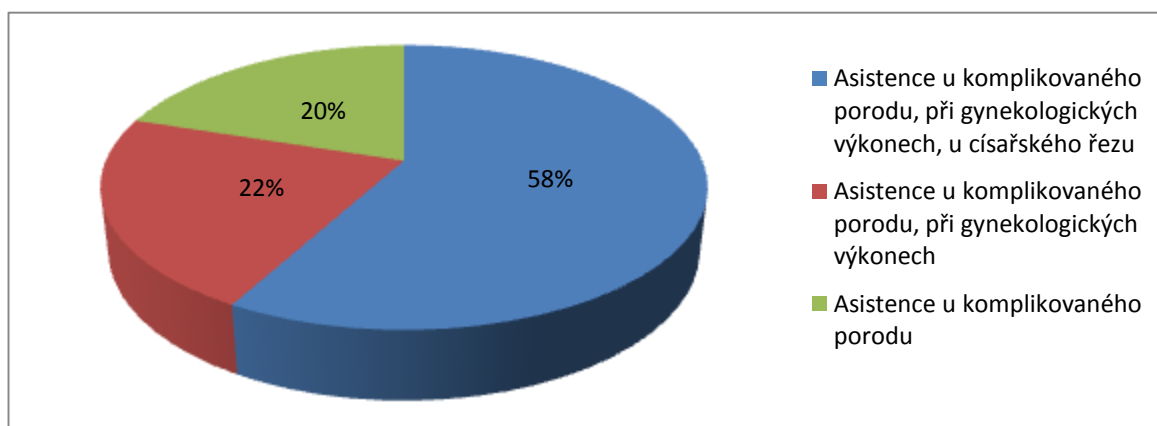
	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
Ano, ve všech státech EU	52	52%
Ne, nemohou pracovat bez odborného dohledu mimo ČR	1	1%
Ano, ale jen v některých státech EU	44	44%
Ne, vůbec nemohou pracovat na srovnatelné úrovni mimo ČR	3	3%
CELKEM	100	100%

Položka č. 15 – Uved'te 3 kompetence porodní asistentky, které vykonává pod odborným dohledem.

Celou otázku správně, tedy 3 kompetence uvedlo 58% respondentek, 2 kompetence uvedlo 22% respondentek, 1 kompetenci uvedlo 20% respondentek.

Podle vzdělání 3 kompetence uvedlo 80%, 2 kompetence 20% a 1 kompetenci 0% porodních asistentek s Bakalářským titulem. S Magisterským titulem uvedlo 3 kompetence 100% porodních asistentek. S nástavbovým studiem uvedlo 3 kompetence 60% a 2 kompetence 30% porodních asistentek a jednu kompetenci 10% respondentek.

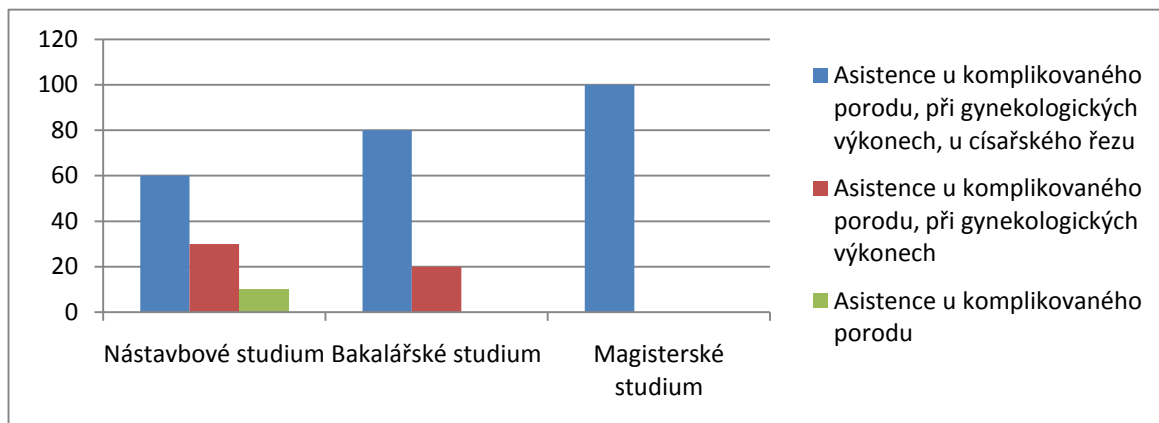
Podle délky praxe v kategorii 1-10 let uvedlo 3 kompetence 85%, 2 kompetence 10% a 1 kompetenci 5% respondentek. V kategorii 11-20 let uvedlo 3 kompetence 80%, 2 kompetence 20% a 1 kompetenci 0% respondentek. V kategorii 21-30 let uvedlo 3 kompetence 75%, 2 kompetence 15% a 1 kompetenci 10% respondentek. V kategorii 31 let a více uvedlo 3 kompetence 100% respondentek.

Graf 16. O kompetencích porodních asistentek pod odborným dohledem, všechny respondentky

Tabulka 16. O kompetencích porodních asistentek pod odborným dohledem, všechny respondentky

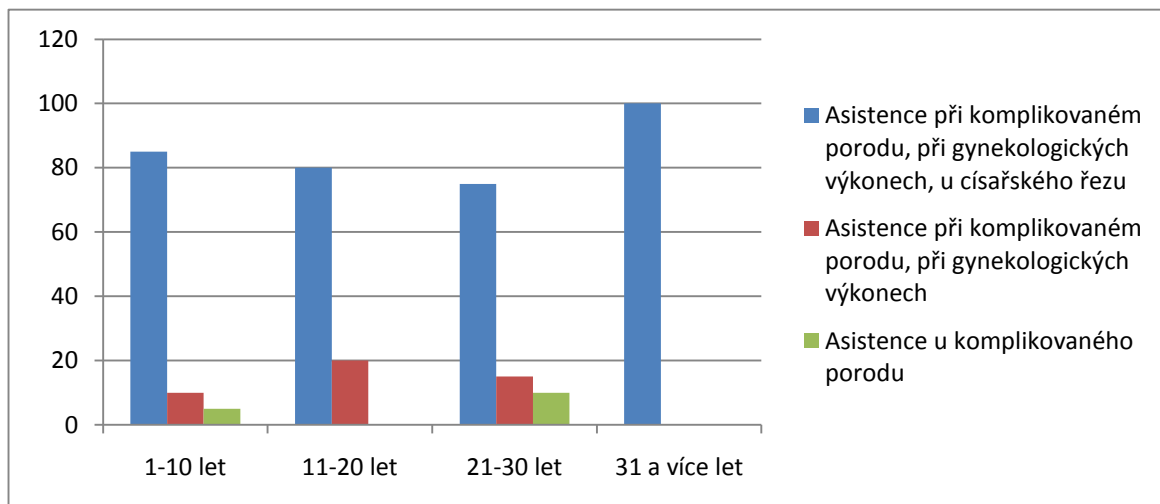
	POČET RESPONDEN- TEK	POČET RESPONDEN- TEK V %
Asistence u komplikovaného porodu, při gynekologických výkonech, u císařského řezu	58	58%
Asistence u komplikovaného porodu, při gynekologických výkonech	22	22%
Asistence u komplikovaného porodu	20	20%
CELKEM	100	100%

Graf 17. O kompetencích porodních asistentek pod odborným dohledem, odpovědi dle vzdělání

Tabulka 17. O kompetencích porodních asistentek pod odborným dohledem, odpovědi dle vzdělání

	NÁSTAVBOVÉ STUDIUM	BAKALÁŘSKÉ STUDIUM	MAGISTERSKÉ STUDIUM
Asistence u komplikovaného porodu, při gynekologických výkonech, u císařského řezu	60%	80%	100%
Asistence u komplikovaného porodu, při gynekologických výkonech	30%	20%	0%
Asistence u komplikovaného porodu	10%	0%	0%
CELKEM	100%	100%	100%

Graf 18. O kompetencích porodních asistentek pod odborným dohledem, odpovědi dle délky praxe

Tabulka 18. O kompetencích porodních asistentek pod odborným dohledem, odpovědi dle délky praxe

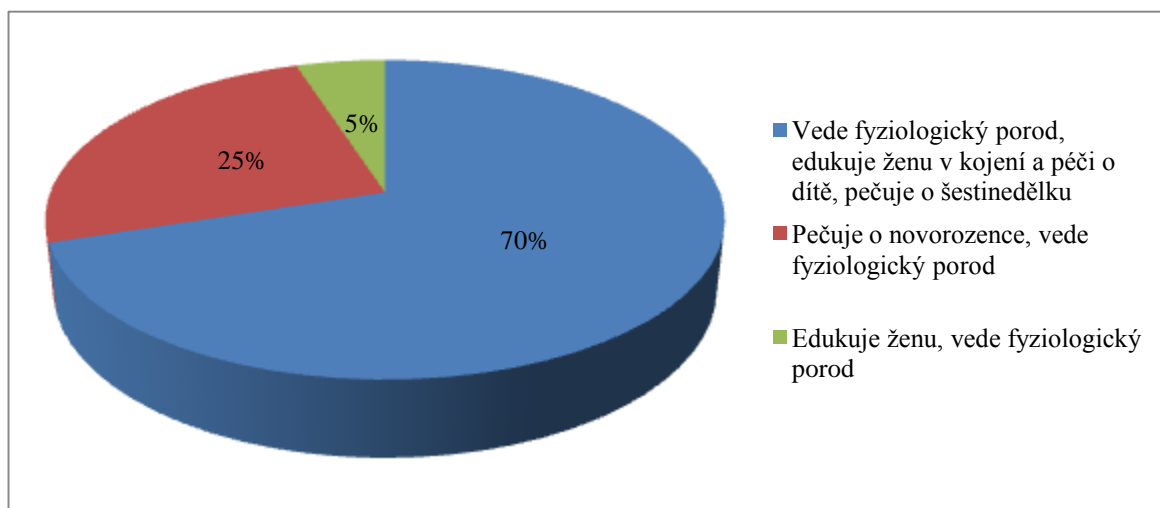
	1-10 let	11-20 let	21-30 let	31 a více let
Asistence při komplikovaném porodu, při gynekologických výkonech, u císařského řezu	85%	80%	75%	100%
Asistence při komplikovaném porodu, při gynekologických výkonech	10%	20%	15%	0%
Asistence u komplikovaného porodu	5%	0%	10%	0%
CELKEM	100%	100%	100%	100%

Položka č. 16 – Uved'te 3 kompetence porodní asistentky, které vykonává samostatně bez odborného dohledu.

Celou otázku správně, tedy 3 kompetence uvedlo 70% respondentek, 2 kompetence uvedlo 25% respondentek, 1 kompetenci uvedlo 5% respondentek.

Podle vzdělání 3 kompetence uvedlo 90%, 2 kompetence 0% porodních asistentek a 1 kompetenci uvedlo 10% respondentek s Bakalářským titulem. S Magisterským titulem uvedlo 3 kompetence 100% porodních asistentek. S nástavbovým studiem uvedlo 3 kompetence 20% a 2 kompetence 20% porodních asistentek a 1 kompetenci uvedlo 10% porodních asistentek.

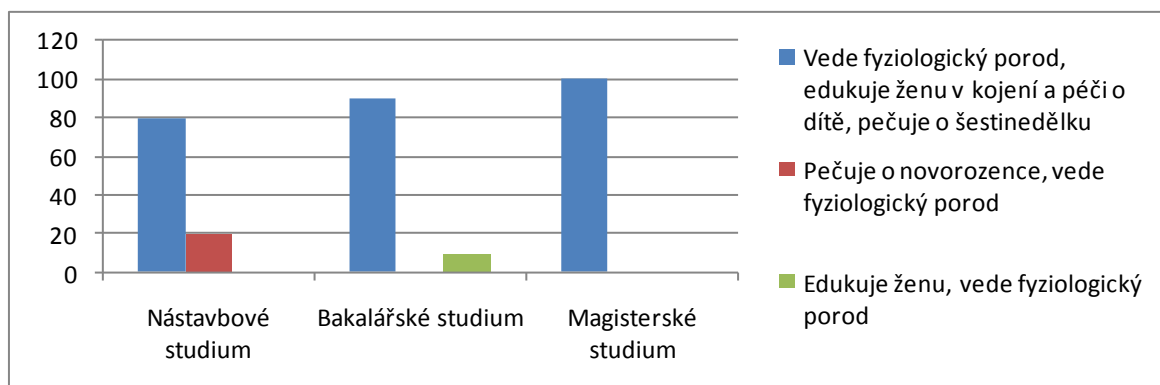
Podle délky praxe v kategorii 1-10 let uvedlo 3 kompetence 85%, 2 kompetence 10% a 1 kompetenci 5% respondentek. V kategorii 11-20 let uvedlo 3 kompetence 80%, 2 kompetence 10% a 1 kompetenci 10% respondentek. V kategorii 21-30 let uvedlo 3 kompetence 75%, 2 kompetence 25% a 1 kompetenci 0% respondentek. V kategorii 31 let a více uvedlo 3 kompetence 100% respondentek.

Graf 19. O kompetencích porodních asistentek bez odborného dohledu, všechny respondentky

Tabulka 19. O kompetencích porodních asistentek bez odborného dohledu, všechny respondentky

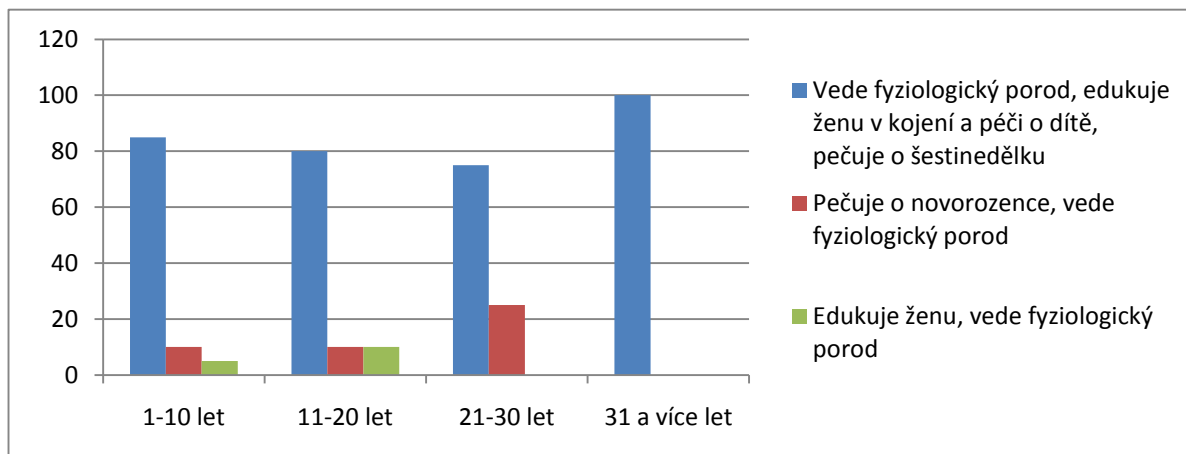
	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
Vede fyziologický porod, edukuje ženu v kojení a péči o dítě, pečuje o šestinedělku	70	70%
Pečuje o novorozence, vede fyziologický porod	25	25%
Edukuje ženu, vede fyziologický porod	5	5%
CELKEM	100	100%

Graf 20. O kompetencích porodních asistentek bez odborného dohledu, dle vzdělání

Tabulka 20. O kompetencích porodních asistentek bez odborného dohledu, dle vzdělání

	NÁSTAVBOVÉ STUDIUM	BAKALÁŘSKÉ STUDIUM	MAGISTERSKÉ STUDIUM
Vede fyziologický porod, edukuje ženu v kojení a péči o dítě, pečuje o šestinedělku	80%	90%	100%
Pečuje o novorozence, vede fyziologický porod	20%	0%	0%
Edukuje ženu, vede fyziologický porod	0%	10%	0%
CELKEM	100%	100%	100%

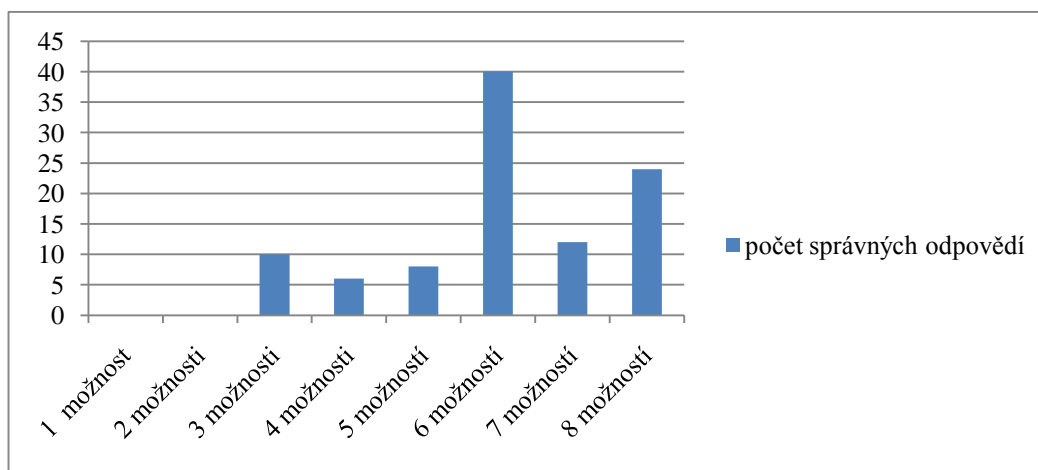
Graf 21. O kompetencích porodních asistentek bez odborného dohledu, dle délky praxe

Tabulka 21. O kompetencích porodních asistentek bez odborného dohledu, dle délky praxe

	1-10 let	11-20 let	21-30 let	31 a více let
Vede fyziologický porod, edukuje ženu v kojení a péči o dítě, pečuje o šestinedělku	85%	80%	75%	100%
Pečuje o novorozence, vede fyziologický porod	10%	10%	25%	0%
Edukuje ženu, vede fyziologický porod	5%	10%	0%	0%
CELKEM	100%	100%	100%	100%

Položka č. 17 – Z následujících možností vyberte činnosti, které patří do kompetencí porodní asistentky.

Respondentky si mohly vybrat z 9 možností, z nichž bylo 8 správných. Pouze 1 ani 2 možnosti nezvolil nikdo. 3 možnosti vybralo 10%, 4 možnosti 6%, 5 možností 8%, 6 možností 40%, 7 možností 12% a všech 8 správných možností vybralo 24% respondentek.

Graf 22. O kompetencích porodních asistentek

Tabulka 22. O kompetencích porodních asistentek

	POČET RESPONDENTEK	POČET RESPONDENTEK V %
1 možnost	0	0%
2 možnosti	0	0%
3 možnosti	10	10%
4 možnosti	6	6%
5 možností	8	8%
6 možností	40	40%
7 možností	12	12%
8 možností	24	24%
CELKEM	100	100%

13 DISKUSE

Bakalářskou práci nazvanou Kompetence porodních asistentek zpracovala v roce 2010 Veronika Rejmanová na Univerzitě Pardubice. Při srovnání výsledků šetření uvedeného v této BP a výsledků našeho výzkumu byly zaznamenány odlišnosti.

Společnou položkou v dotazníku byla otázka o zákoně, který upravuje kompetence porodních asistentek. Autorce odpovědělo správně celkem 66 % respondentek a lépe odpovídaly mladší porodní asistentky, než asistentky starší. V naší práci odpovědělo na celou otázku správně 56 % respondentek a nejlépe odpovídaly porodní asistentky s délkou praxe 1-10 let. Rozdíl mezi pracemi byl v tom, že naše respondentky byly rozděleny podle délky praxe, zatímco respondentky autorky druhé práce byly rozděleny podle věku do 35 let a nad 35 let.

Další společnou dotazníkovou položkou byla otázka: Uveďte 3 kompetence PA vykonávané pod dohledem lékaře. Autorce druhé práce odpovědělo na celou tuto otázku, což znamená, že byly uvedeny 3 kompetence PA pouze 32 % respondentek. V naší práci, 3 kompetence PA uvedlo 58 % respondentek. Rozdíl byl v tom, že autorka měla v této dotazníkové položce na výběr z možností, zatímco v naší práci byla možnost volných odpovědí, což bylo výhodou v tom, že porodní asistentky mohly uvést jakoukoliv kompetenci PA, která je napadla i přesto, že všechny uváděly ty nejznámější kompetence PA.

Poslední společnou položkou v dotazníku byl výběr toho, co patří do kompetencí porodní asistentky z nabízených možností. Na celou otázku v naší práci správně odpovědělo 24 % respondentek. Ve výzkumu autorky druhé práce správně na celou otázku odpovědělo pouze 10 % respondentek. Rozdíl byl v tom, že v naší práci bylo na výběr z 9 možností, z nichž 8 bylo správně. V práci druhé autorky bylo na výběr z 16 možností, z nichž 13 bylo správně. Největší chybou v této dotazníkové položce bylo, že PA neoznačily správné odpovědi.

Celkový rozdíl těchto dvou výzkumů spočíval v tom, že autorka druhé práce měla pouze 50 respondentek a oslovila porodní asistentky pracující na porodním sále. Náš výzkum měl 100 respondentek, které pracovaly na různých gynekologicko - porodnických a novorozeneckých odděleních.

Výsledky dotazníkového šetření nejsou příliš přesvědčivé. Většina správných odpovědí mezi 50 – 60 % není zrovna uspokojivá. Vzhledem k zodpovědné a samostatné práci, kterou porodní asistentky vykonávají, by měly lépe znát nejen své kompetence, ale i informace týkající se jejich profese.

14 ZÁVĚR

Cíl 1: Zjistit znalosti porodních asistentek v oblasti informací o jejich profesi

Cíl 1 byl splněn

K cíli 1 se vztahují dotazníkové položky č. 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17.

Dotazníková položka č. 5 Respondentky si mohly vybrat ze tří nabízených možností. Správně odpovědělo 96% respondentek, a šlo o nejlepší výsledek mezi dotazníkovými položkami.

Dotazníková položka č. 7 Na tuto otázku týkající se profesních organizací neodpovědělo 20 % respondentek. To je dosti vysoké číslo, vzhledem k tomu, že se jedná o základní informaci týkající se profese PA.

Dotazníková položka č. 8 Profesní opora, propagace profese, sdružování porodních asistentek uvedlo 64% dotazovaných, což považujeme za slušný výsledek.

Dotazníková položka č. 9 Správnou odpověď WHO 1948 uvedlo 52 % respondentek. Očekávaly bychom lepší znalost informací o Světové zdravotnické organizaci.

Dotazníková položka č. 10 Celkem 56 % respondentek znalo správnou odpověď na otázku: Jakým kodexem se řídí praxe PA? Což je vcelku uspokojivé číslo.

Dotazníková položka č. 11 U této dotazníkové položky bylo zajímavé že, 64% dotazovaných uvedlo, že každá porodní asistentka musí být registrována. Toto mylné tvrzení PA v takovém počtu je dosti překvapující.

Dotazníková položka č. 12 Respondentky měly u této otázky na výběr ze čtyř možností, z nichž byla pouze jedna správná. Správnou možnost, že PA jsou povinné celoživotně se vzdělávat zvolilo 92 % dotazovaných.

Dotazníková položka č. 13 V této otázce o privátních PA se ukázalo, že v této problematice se PA vcelku dobře orientují.

Dotazníková položka č. 14 V této otázce bylo vidět, že si PA nejsou jisté svými informacemi o této problematice.

Dotazníková položka č. 17 Respondentky si mohly vybrat z 9 možností, z nichž bylo 8 správných. Všechny 8 správných možností vybralo pouze 24% respondentek. Nejčastější chybou bylo neoznačení správné odpovědi.

Cíl 2: Srovnat znalosti porodních asistentek v oblasti jejich kompetencí podle délky praxe v oboru.

Cíl 2 byl splněn

K cíli 2 se vztahují dotazníkové položky č. 6, 15, 16.

Dotazníková položka č. 6 Celkově ze všech respondentek na tuto otázku správně odpovědělo více než 50% dotazovaných, což je průměrný, ale nijak závratný výsledek.

Podle délky praxe jsou na tom nejlépe porodní asistentky s 1-10 lety praxe. Nejspíše pro to, že informace ze školy jsou ještě stále poměrně nové. Zatímco nejhůře dopadly porodní asistentky s délkou praxe 21-30 let.

Dotazníková položka č. 15

Dotazníková položka č. 16 V těchto otázkách bylo poznat, že porodní asistentky s dlouholetou praxí využívají svých zkušeností a znalostí.

Cíl 3: Srovnat znalosti porodních asistentek v oblasti jejich kompetencí podle dosaženého vzdělání.

Cíl 3 byl splněn

K cíli 3 se vztahují dotazníkové položky č. 15, 16.

Dotazníková položka č. 15

Dotazníková položka č. 16

V těchto položkách nejlépe odpovídaly PA s magisterským titulem. Celkově však byly odpovědi dosti vyrovnané.

15 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Výsledky dotazníkového šetření ukázaly, že porodní asistentky nemají moc dobré znalosti zvláště v oblasti informací týkajících se jejich profese. Jde především o informace z oblasti sebevzdělávání, registrace, profesních organizací, možnosti pracovního uplatnění v zahraničí, legislativě atd. Z části je to jistě způsobeno tím, že spousta z nich absolvovala školní docházku před mnoha lety, kdy tyto informace ještě nebyly aktuální nebo je již pozapomněly.

Proto by bylo velmi vhodné tyto informace na pracovištích pravidelně obnovovat pořádáním přednášek nebo kurzů, které by měly jednou za čas absolvovat všechny porodní asistentky.

Pro porodní asistentky je důležité znát tyto informace, nejen k výkonu jejich povolání, ale i k tomu, aby se mohly popřípadě bránit při nějakém omylu či nedorozumění. Rozhodně by bylo vhodné popřemýšlet o takovéto formě vzdělávání na pracovišti, kdy by porodní asistentky rozšiřovaly své znalosti, objevovaly nové informace a zároveň se dozvíдалy o všech změnách, které v rámci jejich profese proběhly.

16 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

16.1 Monografické publikace:

ČECH, Evžen, et al. *Porodnictví*. 1. Praha: Grada publishing, spol., s.r.o, 1999. 432 s. ISBN 80-7169-355-3.

DOLEŽAL, A. *Od babictví k porodnictví*. Praha: Karolinum, 2001. 144 s. ISBN 80-246-0277-6.

DOLEŽALOVÁ, J. *Hovory s porodní bábou*. Praha: Argo, 2006. 163 s. ISBN 80-7203-792-7.

GÁLA, Cyril. *České lidové pověry a pranostiky o ženách a z porodnictví*. *Pardubice: B. Turek, 1940. 29 s. Dostupné z WWW: <ne>*.

MAREK, V. *Nová doba porodní*. Praha: Eminent, 2002. 260 s. ISBN 80-7281-090-1.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. *Strategické dokumenty pro porodní asistentky: Praktické příručky pro porodní asistentky*. Praha: Europe, 2002. 159 s. Dostupné z WWW: <ne>. ISBN 8085047225.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. *Strategické dokumenty pro všeobecné sestry a porodní asistentky*. Praha: Europe, 2002. 271 s. Dostupné z WWW: <ne>. ISBN 8085047217.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. *Strategické dokumenty pro všeobecné sestry a porodní asistentky: Portfolio inovačních praktik v ošetrovatelství a porodní asistenci primární zdravotní péči*. Praha: Europe, 2003. 319 s. Dostupné z WWW: <ne>. ISBN 8085047255.

MRZLÍKOVÁ SUSOVÁ, Ilona, et al. *Zpráva o stávajícím stavu porodnické péče v České republice*. 1. Praha: Aperio, 2004. 54 s. ISBN 80-903087-3-2.

NAVRÁTILOVÁ, A. Narození a smrt v České lidové kultuře. Praha: Vyšehrad, 2004. 415 s. ISBN 80-7021-397-3.

PACHNER, F. -BÉBR, R. *Učebnice pro porodní asistentky*. Praha: Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy Československé republiky, 1932.

SEDLÁČKOVÁ, R. *Historie babictví v Čechách a na Moravě*. Brno: Ústav pro další vzdělávání středních zdravotnických pracovníků, 1973. 22 s.

ŠTROMEROVÁ, Zuzana. Porodní asistentkou krok za krokem: praktický rádce pro porodní asistentky (a zvědavé rodiče). 1. Praha: Agro, 2010. 313 s. ISBN 978-80-257-0324-3.

TINKOVÁ, Daniela. Tělo, věda, stát: zrození porodnice v osvěcenské Evropě. 1. Praha: Agro, 2010. 649 s. ISBN 978-80-257-0223-9.

VRÁNOVÁ, V. *Historie babictví a současnost porodní asistence*. Olomouc: UP Olomouc, 2007. 204 s. ISBN-13: 978-80-244-1764-6.

VYŠÍN, Vojtěch. Babictví, učebná kniha o porodnictví pro báby porodní. *první*. Olomouc: [s. n.], 1888. 287 s. Dostupné z WWW: <ne>.

ZEMAN, Z. -DOLEŽAL, A. *Právní odpovědnost a právní vztahy v porodnictví*. Praha: Galén, 2000. 231 s. ISBN 80-7262-024-X.

REJMANOVÁ, Veronika. *Kompetence porodních asistentek*. [s. l.], 2010. 51 s. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice.

16.2 Elektronické zdroje:

ČESKÁ ASOCIACE SESTER. *Www.cнна.cz : úvodní stránka* [online]. 2008 [cit. 2011-03-15]. Česká asociace sester. Dostupné z WWW: <ano>.

PORODNÍ DŮM U ČÁPA. *Www.pdcap.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-02-10]. PA v porodním domě. Dostupné z WWW: <ano>.

PORODNÍ DŮM U ČÁPA. *Www.pdcap.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-02-10]. Rozdíl PD a porodnice. Dostupné z WWW: <ano>.

PORODNÍ DŮM U ČÁPA. *Www.pdcap.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-02-10]. Definice PA. Dostupné z WWW: <ano>.

PORODNÍ DŮM U ČÁPA. *Www.pdcap.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-02-10]. Zákon 96 a 424. Dostupné z WWW: <ano>.

PORODNÍ DŮM U ČÁPA. *Www.pdcap.cz* [online]. 2010, 8.3.2011 [cit. 2011-03-15]. Doporučení WHO. Dostupné z WWW: <ano>.

ŠTROMEROVÁ, Zuzana. *Www.unipa.cz : Kdo je porodní asistentka* [online]. 2010 [cit. 2011-02-10]. Vaše kompetence. Dostupné z WWW: <ano>.

ŠTROMEROVÁ, Zuzana. *Www.unipa.cz : Kompetence porodní asistentky* [online]. 2010 [cit. 2011-02-10]. Činnosti. Dostupné z WWW: <ano>.

ŠTROMEROVÁ, Zuzana. *Www.unipa.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-02-10]. Unie porodních asistentek. Dostupné z WWW: <ano>.

ŠTROMEROVÁ, Zuzana. *Www.unipa.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-03-15]. Kreditní systém. Dostupné z WWW: <ano>.

ŠTROMEROVÁ, Zuzana. *Www.unipa.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-03-15]. Než začnete profesi vykonávat. Dostupné z WWW: <ano>.

TICHÁ, Markéta. *Www.old.aperio.cz* [online]. Aperio-společnost pro zdravé rodičovství, 2001 [cit. 2011-03-15]. APERIO-porodní asistentky. Dostupné z WWW: <ano>.

17 SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MZČR – Ministerstvo zdravotnictví České republiky

ČKPA – Česká konfederace porodních asistentek

ČAPA – Česká asociace porodních asistentek

UNIPA – Unie porodních asistentek

ČAS – Česká asociace sester

WHO – Světová zdravotnická organizace

ČR – Česká republika

EU- Evropská unie

ICM – Mezinárodní konfederace porodních asistentek

FIGO – Mezinárodní federace gynekologů a porodníků

NCONZO – Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů

BP – bakalářská práce

PA – porodní asistentka

n. l. – našeho letopočtu

s. – strana

č. – číslo

Sb. – sbírka

§ - paragraf

18 SEZNAM GRAFŮ

Graf 1. Rozdělení respondentek dle věkových kategorií	41
Graf 2. Rozdělení respondentek dle délky praxe	42
Graf 3. Rozdělení respondentek dle oddělení, kde nyní pracují	43
Graf 4. Rozdělení respondentek dle dosaženého vzdělání.....	44
Graf 5. Znalost minimální délky vzdělání dnešních porodních asistentek	45
Graf 6. Znalost zákona a vyhlášky upravující kompetence porodních asistentek u všech respondentek	46
Graf 7. Znalost zákona a vyhlášky upravující kompetence porodních asistentek podle délky praxe v oboru porodní asistence	47
Graf 8. Znalost profesních organizací souvisejících s porodními asistentkami.....	48
Graf 9. Znalost poslání profesních organizací souvisejících s porodními asistentkami	49
Graf 10. Znalost mezinárodní organizace zabývající se problematikou zdraví a rok jejího vzniku.....	50
Graf 11. Znalost etického kodexu porodních asistentek.....	51
Graf 12. Znalost porodních asistentek o Osvědčení k výkonu povolání.....	52
Graf 13. Znalost porodních asistentek o celoživotním vzdělávání	53
Graf 14. Znalost porodních asistentek o úhradě výkonů privátních porodních asistentek ..	54
Graf 15. O práci porodních asistentek mimo ČR.....	55
Graf 16. O kompetencích porodních asistentek pod odborným dohledem, všechny respondentky	56
Graf 17. O kompetencích porodních asistentek pod odborným dohledem, odpovědi dle vzdělání.....	58
Graf 18. O kompetencích porodních asistentek pod odborným dohledem, odpovědi dle délky praxe.....	59
Graf 19. O kompetencích porodních asistentek bez odborného dohledu, všechny respondentky	60

Graf 20. O kompetencích porodních asistentek bez odborného dohledu, dle vzdělání	61
Graf 21. O kompetencích porodních asistentek bez odborného dohledu, dle délky praxe ..	62
Graf 22. O kompetencích porodních asistentek	63

19 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1. Rozdělení respondentek dle věkových kategorií	41
Tabulka 2. Rozdělení respondentek dle délky praxe	42
Tabulka 3. Rozdělení respondentek dle oddělení kde nyní pracují	43
Tabulka 4. Rozdělení respondentek dle dosaženého vzdělání.....	44
Tabulka 5. Znalost minimální délky vzdělání dnešních porodních asistentek	45
Tabulka 6. Znalost zákona a vyhlášky upravující kompetence porodních asistentek u všech respondentek	46
Tabulka 7. Znalost zákona a vyhlášky upravující kompetence porodních asistentek podle délky praxe v oboru porodní asistence.....	47
Tabulka 8. Znalost profesních organizací souvisejících s porodními asistentkami.....	48
Tabulka 9. Znalost poslání profesních organizací souvisejících s porodními asistentkami	49
Tabulka 10. Znalost mezinárodní organizace zabývající se problematikou zdraví a rok jejího vzniku	50
Tabulka 11. Znalost etického kodexu porodních asistentek	51
Tabulka 12. Znalost porodních asistentek o Osvědčení k výkonu povolání.....	52
Tabulka 13. Znalost porodních asistentek o celoživotním vzdělávání	53
Tabulka 14. Znalost porodních asistentek o úhradě výkonů privátních porodních asistentek	54
Tabulka 15. O práci porodních asistentek mimo ČR.....	55
Tabulka 16. O kompetencích porodních asistentek pod odborným dohledem, všechny respondentky	57
Tabulka 17. O kompetencích porodních asistentek pod odborným dohledem, odpovědi dle vzdělání.....	58
Tabulka 18. O kompetencích porodních asistentek pod odborným dohledem, odpovědi dle délky praxe.....	59

Tabulka 19. O kompetencích porodních asistentek bez odborného dohledu, všechny respondentky	61
Tabulka 20. O kompetencích porodních asistentek bez odborného dohledu, dle vzdělání .	61
Tabulka 21. O kompetencích porodních asistentek bez odborného dohledu, dle délky praxe	62
Tabulka 22. O kompetencích porodních asistentek	63

20 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 - DOTAZNÍK

Příloha 2 - ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Příloha 3 - VYHLÁŠKA MZČR Č. 424/2004 Sb.

Příloha 4 - DOPORUČENÍ WHO K PORODU

Příloha 5 - SLIB PORODNÍ BÁBY Z ROKU 1874

Příloha 6 - POVĚRY A PRANOSTIKY O PORODNÍCH ASISTENTKÁCH

Příloha 7: ZÁKON 105/2011

PŘÍLOHA 1: DOTAZNÍK

Jmenuji se Michaela Bednářová a jsem studentkou 3. ročníku oboru Porodní asistentka. Píši bakalářskou práci na téma Kompetence porodních asistentek. Tímto bych Vás chtěla požádat o pravdivé vyplnění dotazníku, který je zcela anonymní, a jeho výsledky budou součástí mojí bakalářské práce. Správnou odpověď, prosím, zaškrtněte nebo vypište. Předem děkuji za Váš čas strávený u toho dotazníku.

1. Kolik je Vám let?

- 20-30
- 31-40
- 41-50
- 51 a více

2. Jaká je délka Vaší praxe v porodní asistenci?

- 1-10 let
- 11-20 let
- 21-30 let
- 31 let a více

3. Na jakém oddělení nyní pracujete?

.....

4. Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání v oboru porodní asistence?

- Maturitní studium
- Pomaturitní nástavbové studium
- Vysokoškolské studium Bc.
- Vysokoškolské studium Mgr.

5. Po jakou minimální dobu musí podle zákona dnes studovat budoucí porodní asistentky?

- 5 let

- 3 roky
- 2 roky

6. Který zákon a vyhláška upravuje kompetence porodních asistentek?

.....
.....

7. Vyjmenujte profesní organizace, které souvisí s porodními asistentkami.

.....
.....

8. Jaké je základní poslání těchto profesních organizací?

.....
.....

9. Která organizace byla vytvořena s cílem zabývat se mezinárodní problematikou zdravotnictví a v kterém roce vznikla?

.....
.....

10. Jakým kodexem se řídí praxe porodních asistentek?

.....

11. Je porodní asistentka povinna vlastnit Osvědčení k výkonu povolání bez odborného dohledu (registraci)?

- Ano, každá porodní asistentka musí být registrována

- Ne, porodní asistentky se nemusí registrovat
- Registrace je dobrovolná

12. Je porodní asistentka povinna se celoživotně vzdělávat?

- Ano, samozřejmě
- Ne, nemusí už dále rozvíjet své znalosti
- Ano, ale považuji to za zbytečné
- Je to dobrovolné

13. Mohou být některé služby privátních porodních asistentek hrazeny z veřejného zdravotního pojištění? Pokud ano uveďte které.

.....
.....

14. Mohou české porodní asistentky pracovat bez odborného dohledu v rámci svých kompetencí na srovnatelné úrovni v kterémkoliv členském státě EU?

- Ano, ve všech státech EU
- Ne, nemohou pracovat bez odborného dohledu, mimo ČR
- Ano, ale jen v některých státech EU
- Ne, vůbec nemohou pracovat na srovnatelné úrovni, mimo ČR

15. Uveďte 3 kompetence porodní asistentky, které vykonává pod odborným dohledem.

.....
.....
.....

16. Uveďte 3 kompetence porodní asistentky, které vykonává samostatně bez odborného dohledu.

.....
.....
.....

17. Z následujících možností vyberte činnosti, které patří do kompetencí porodní asistentky.

- Poučuje o životosprávě v těhotenství a při kojení
- Asistuje při gynekologických výkonech
- Vede komplikovaný porod
- Sleduje ženy s fyziologickým těhotenstvím
- Provádí osvětu a poradenství v oblasti zdraví
- Provádí, doporučuje a předepisuje vyšetření nutná ke sledování fyziologického těhotenství
- Sleduje stav plodu v děloze, rozpoznává možná rizika
- Ošetřuje porodní a poporodní poranění
- Provádí pravidelné kontroly těhotné ženy

PŘÍLOHA 2: ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií
Institut zdravotnických studií
Ústav porodní asistence

nám. T. G. Masaryka 588,
760 01 Zlín

ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

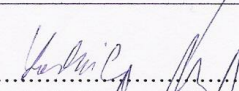
Vážená paní Mgr. Dlesková,

obracíme se na Vás s žádostí o umožnění výzkumného šetření na Vašem pracovišti KNTB Zlín, které bude podkladem pro zpracování empirické části bakalářské práce studentky 3. ročníku studijního programu Porodní asistence, oboru Porodní asistentka.

Děkujeme za vyřízení naší žádosti a těšíme se na další spolupráci

Téma bakalářské práce	Kompetence porodních asistentek
Metoda výzkumného šetření	Dotazník
Skupina respondentů	Porodní asistentky
Pracoviště	Porodní sál, Šestinedělí, Gynekologie 5. Etáž, Novorozenecké oddělení
Autor bakalářské práce	Michaela Bednářová
Vedoucí bakalářské práce	Mgr. Ludmila Reslerová, Ph.D

Ve Zlíně dne 10.3.2011.....

Mgr. Ludmila Reslerová, Ph.D
Ředitelka Ústavu porodní asistence

Vyjádření instituce:

- Žádost povolena
 Žádost zamítnuta

Krajská nemocnice T. Bati, a. s.
Havlíčkovo náměstí 600
762 75 Zlín

Razítko a podpis zástupce zařízení

PŘÍLOHA 3: VYHLÁŠKA MZČR Č. 424/2004 SB.

Část první

Obecná ustanovení:

Tato vyhláška stanoví v souladu s právem Evropských společenství činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků.

Část druhá

Činnosti zdravotnických pracovníků po získání odborné způsobilosti.

Paragrafy týkající se porodních asistentek:

§ 3

Činnosti zdravotnického pracovníka s odbornou způsobilostí

(1) Zdravotnický pracovník uvedený v § 4 až 20 bez odborného dohledu a bez indikace v rozsahu své odborné způsobilosti

1. **poskytuje zdravotní péči** v souladu s právními předpisy a standardy,
2. **dbá na dodržování hygienicko-epidemiologického režimu** v souladu se zvláštními právními předpisy,
3. **vede zdravotnickou dokumentaci** a další dokumentaci vyplývající ze zvláštních právních předpisů, pracuje s informačním systémem zdravotnického zařízení,
4. **poskytuje pacientovi informace** v souladu se svou odbornou způsobilostí, případně pokyny lékaře,

5. **podílí se na praktickém vyučování** ve studijních oborech k získání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání uskutečňovaných středními školami a vyššími odbornými školami, v akreditovaných zdravotnických studijních programech k získání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání uskutečňovaných vysokými školami v České republice a ve vzdělávacích programech akreditovaných kvalifikačních kurzů,

6. podílí se na přípravě standardů.

(2) Zdravotnický pracovník uvedený v § 21 až 26 do doby získání specializované způsobilosti nebo prokázání výkonu praxe podle zvláštního právního předpisu v rozsahu své odborné způsobilosti vykonává činnosti uvedené v odstavci 1 pod odborným dohledem zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu povolání bez odborného dohledu v příslušném oboru.

(3) Zdravotnický pracovník uvedený v § 27 až 40 po získání odborné způsobilosti pod odborným dohledem zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu povolání bez odborného dohledu v rozsahu své odborné způsobilosti

1. poskytuje zdravotní péči v souladu s právními předpisy a standardy,

2. pracuje se zdravotnickou dokumentací a s informačním systémem zdravotnického zařízení.

(4) Pokud zdravotnický pracovník vykonává činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany, musí splňovat zvláštní požadavky stanovené zvláštním právním předpisem.

§ 5

Porodní asistentka

(1) Porodní asistentka vykonává činnosti podle § 3 Činnosti zdravotnického pracovníka, odst. 1 této vyhlášky a dále poskytuje a zajišťuje bez odborného dohledu a bez indikace základní a specializovanou ošetrovatelskou péči těhotným, rodícím ženám a šestinedělkám prostřednictvím ošetrovatelského procesu.

Přitom zejména:

- a. poskytuje poučení o životosprávě v těhotenství a při kojení, přípravě na porod, ošetření novorozence a o antikoncepci; poskytuje rady a pomoc v otázkách sociálně-právních, popřípadě takovou pomoc zprostředkuje
- b. provádí návštěvy v rodinách těhotných, šestinedělek a gynekologicky nemocných, sleduje jejich zdravotní stav
- c. podporuje a edukuje ženu v péči o novorozence, včetně podpory kojení a předcházení jeho komplikacím
- d. diagnostikuje těhotenství, předepisuje, doporučuje nebo provádí vyšetření nutná ke sledování fyziologického těhotenství, sleduje ženy s fyziologickým těhotenstvím, poskytuje jim informace o prevenci komplikací; v případě zjištěného rizika předává ženu do péče lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví
- e. sleduje stav plodu v děloze všemi vhodnými klinickými i technickými prostředky, rozpoznává u matky, plodu nebo novorozence příznaky patologií, které vyžadují zásah lékaře, a pomáhá mu v případě zásahu; při nepřítomnosti lékaře provádí neodkladná opatření
- f. připravuje rodičky k porodu, pečuje o ně ve všech dobách porodních a vede fyziologické porody, včetně případného nástřihu hráze; v neodkladných případech vede i

porody v poloze koncem pánevním; neodkladným případem se rozumí vyšetřovací nebo léčebný výkon nezbytný k záchraně života nebo zdraví

- g. ošetřuje porodní a poporodní poranění a pečuje o šestinedělky
- h. zajišťuje přejímání, kontrolu a uložení léčivých přípravků, manipulaci s nimi a jejich dostatečnou zásobu
- i. zajišťuje přejímání, kontrolu a uložení zdravotnických prostředků a prádla, manipulaci s nimi, jejich dezinfekci a sterilizaci a jejich dostatečnou zásobu

(2) Porodní asistentka poskytuje bez odborného dohledu a bez indikace ošetrovatelskou péči fyziologickým novorozencům prostřednictvím ošetrovatelského procesu a provádí jejich první ošetření, včetně případného zahájení okamžité resuscitace.

(3) Porodní asistentka pod přímým vedením lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví

1. asistuje při komplikovaném porodu
2. asistuje při gynekologických výkonech
3. instrumentuje na operačním sále při porodu císařským řezem

(4) Porodní asistentka se podílí pod odborným dohledem porodní asistentky se specializovanou způsobilostí v oboru nebo všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru, případně zaměření, v souladu s diagnózou stanovenou lékařem na poskytování vysoce specializované péče. Přitom zejména vykonává činnosti podle § 4 Všeobecná sestra, odst. 1 písm. b) až i).

(5) Porodní asistentka dále vykonává činnosti dle § 4 Všeobecná sestra, odst. 1, 3 a 4 této vyhlášky u těhotných a rodících žen, šestinedělek a pacientek s gynekologickým onemocněním.

§ 6

Odborná způsobilost k výkonu povolání porodní asistentky

(1) Odborná způsobilost k výkonu povolání porodní asistentky se získává absolvováním

1. nejméně tříletého akreditovaného zdravotnického **bakalářského** studijního oboru pro přípravu porodních asistentek,
2. tříletého studia v oboru diplomovaná porodní asistentka na **vyšších zdravotnických školách**, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004,
3. **střední zdravotnické školy** v oboru ženská sestra nebo porodní asistentka, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 1996/1997.

(2) Porodní asistentka, která získala odbornou způsobilost podle odstavce 1 písm. c), může vykonávat své povolání bez odborného dohledu až po 3 letech výkonu povolání porodní asistentky na úseku péče o ženu během těhotenství, porodu a šestinedělí a péče o novorozence. Porodní asistentka musí prokázat činnost na každém z těchto úseků v minimální délce 1 měsíce, kromě úseku péče o ženu během porodu, kde musí prokázat činnost v minimální délce 6 měsíců. Do té doby musí vykonávat své povolání pouze pod odborným dohledem.

(3) Za výkon povolání porodní asistentky se považuje poskytování zdravotní péče v porodní asistenci, to jest zajištění nezbytného dohledu, poskytování péče a rady ženám během těhotenství, při porodu a šestinedělí, pokud probíhají fyziologicky, vedení fyziologického porodu a poskytování péče o novorozence; součástí této zdravotní péče je také ošetrovatelská péče o ženu na úseku gynekologie. Dále se porodní asistentka ve spolupráci s lékařem podílí na preventivní, léčebné, diagnostické, rehabilitační, neodkladné nebo dispenzární péči.

(4) Pokud způsobilost k výkonu porodní asistentky získal muž, je oprávněn používat označení odbornosti porodní asistentek

[Online]. [CIT. 2011-2-10]. Dostupné z URL:
<http://www.pdcap.cz/Texty/PA/Zakon96a424.html>.>

PŘÍLOHA 4: DOPORUČENÍ WHO K PORODU

Světová zdravotnická organizace je jednou ze specializovaných agentur Spojených národů, jejímž primárním úkolem jsou mezinárodní problematiky zdravotnictví a zdraví veřejnosti. Prostřednictvím této organizace, která byla vytvořena v roce 1948, si vyměňuje znalosti a zkušenosti v oblasti zdravotnické profese 189 zemí s cílem vytvořit takovou úroveň zdraví všech lidí z celého světa, která jim umožní, aby vedli sociálně a ekonomicky produktivní život (Ministerstvo vnitra, 2002, s. 68).

Světová zdravotnická organizace (WHO) vydala v listopadu 1996 praktického průvodce popisující doporučené praktiky během přirozeného porodu a uvádí také ty, které se výslovně nedoporučují. Doporučení jsou výsledkem prací a zkušeností mnoha odborníků z celého světa. Vychází ze studie prováděné v mnoha státech světa, opírá se o reference z mnoha zdrojů, mimo jiné také o reference z databáze „Cochrane Centre“ v Německu. Řada vyspělých států světa a států Evropské Unie poskytuje porodnickou péči stavěnou na těchto zásadách WHO.

WHO doporučuje a hodnotí jako prospěšné pro matku a dítě:

- Uvážit a společně naplánovat, kdo bude přítomen u jejího porodu, seznámit s tím jejího manžela (partnera), eventuelně rodinu.
- Zhodnotit individuálně možná rizika u každé ženy a to jak při první návštěvě poradny, tak vždy při každé další návštěvě a také během porodu.
- Sledovat jak fyzickou tak psychickou kondici rodící ženy během celého porodu od počátku I. až do závěru IV. doby porodní.
- V průběhu porodního procesu nabízet tekutiny.
- Respektovat přání ženy kde porodit. Žena by již v průběhu těhotenství měla být nezájatě informována o všech možnostech. Měla by znát všechna pro a proti.
- Jestliže porod probíhá bez komplikací, doporučuje se do běhu porodu nezasahovat, poskytovat péči jen nezbytně nutnou.
- Respektovat právo ženy na soukromí.
- Chování těch, kteří o ženu pečují, by mělo být empatické po celou dobu porodního procesu.

- Respektovat právo ženy vybrat si toho, kdo jí bude v průběhu porodu doprovázet.
- Poskytnout ženám tolik informací, kolik si přejí. Všechny dotazy zodpovědět, a bude-li třeba, podat vysvětlení.
- Používat pokud možno neinvazivní nefarmakologické prostředky na tlumení bolesti, např. masáž a relaxační techniky.
- Sledovat stav plodu nasloucháním (nikoli kontinuálně).
- Poskytnout ženě možnost zaujmout jakoukoli pozici během I. doby porodní. Doporučit jí, aby neležela na zádech.
- Pečlivě sledovat postup I. doby porodní, např. pomocí partografu vydaného WHO.
- Preventivně podat oxytocin u žen s vyšším rizikem krvácení.
- Zabránit podchlazení novorozence.
- Umožnit dítěti a matce co nejdříve po narození dítěte fyzický kontakt. Přiložit dítě k prsu do jedné hodiny po narození k prvnímu kojení tak jak to doporučují směrnice WHO pro podporu kojení.
- Rutinní prohlídku placenty a blan.

Jako výslovně nežádoucí a škodlivé jsou označeny následující praktiky během přirozeného porodu:

- Rutinní aplikace klystýru.
- Rutinní holení pubického ochlupení.
- Rutinní aplikace intravenózní infuze během I. doby porodní.
- Pozice na zádech během I. doby porodní.
- Rektální vyšetřování.

[Online]. [CIT. 2011-3-15]. Dostupné z URL:
<http://www.pdcap.cz/Texty/Versus/DopWHO.html> >

PŘÍLOHA 5: SLIB PORODNÍ BÁBY Z ROKU 1874

Každá bába skládá, když dobře obstála při zkoušce přísné.

Bábě porodní se následující přečte:

„Slibujete, že těhotným, rodičkám i šestinedělkám, kterým ku pomoci volána budete, a sice chudým právě tak jako bohatým, svým uměním ochotně pomáhati, a při tom všechny povinnosti, které porodní bábě zákony a nařízeními jakož i zvláštní instrukcí předeepsány jsou, věrně a svědomitě plniti budete“.

Potom slibující opakuje, ruku řediteli babické školy podáváje:

„Tomu co mi nyní přečteno bylo, jsem řádně porozuměla a slibuji to zachovávat“ (Vyšín, 1888, s. 285).

PŘÍLOHA 6: POVĚRY A PRANOSTIKY

O porodních asistentkách

- Potká-li se porodní asistentka, má se držet za knoflík, přinese to štěstí.
- Potká-li se při křtinách porodní bába, je to smůla.
- Nají-li se porodní asistentka dobře při porodu, bude mít dítě blahobyt.
- Porodní asistentka se má při první koupeli dobře podívat, má-li dítě nějaké vady. Všechny se snaží napravit v první koupeli, poněvadž druhá koupel by na to už neměla vlivu.
- Potká-li se porodní asistentka, znamená to neštěstí (Gála, 1940, s. 29).

PŘÍLOHA 7: ZÁKON 105/2011

ZÁKON 105

ze dne 25. března 2011,

kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o nelékařských zdravotnických povoláních

Čl. I

Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění zákona č. 125/2005 Sb., zákona č. 111/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 189/2008 Sb. a zákona č. 227/2009 Sb., se mění takto:

1. V § 4 odstavec 3 zní:

(3) Za výkon povolání bez přímého vedení nebo odborného dohledu (dále jen „výkon povolání bez odborného dohledu“) se považuje výkon činností, ke kterým je zdravotnický pracovník způsobilý a ke kterým získal osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu (hlava VI); tento zákon a prováděcí právní předpis stanoví činnosti, které zdravotnický pracovník může vykonávat bez indikace, které vykonává na základě indikace a které pod přímým vedením lékaře, zubního lékaře nebo farmaceuta. Součástí výkonu povolání bez odborného dohledu je též kontrolní činnost podle jiného právního předpisu7).“.

2. V § 4 odst. 6 písm. b) se v části věty za středníkem vkládají za slovo „dohledu“ slova „a bez osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu (hlava VI)“.

3. V § 9 odst. 2 se slova „písm. d)“ nahrazují slovy „písm. e)“.

4. V § 13 odst. 2 se slova „písm. c)“ nahrazují slovy „písm. d)“.

5. V § 14 odst. 2 větě první se slova „písm. c)“ nahrazují slovy „písm. c) nebo d)“.

6. V § 17 odst. 1 písm. c) se slova „v roce 1994“ nahrazují slovy „v roce 2004“.

7. V § 17 odst. 2 větě první se slova „písm. b)“ nahrazují slovy „písm. c)“.

8. V § 18 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3.

9. V § 29 odstavec 3 zní:

„(3) Za výkon povolání zdravotnického asistenta se považuje poskytování ošetrovatelské péče pod odborným dohledem všeobecné sestry nebo porodní asistentky; ošetrovatelskou péčí spojenou se sebeobsluhou a uspokojováním základních potřeb pacientů může zdravotnický asistent provádět bez odborného dohledu. Dále se zdravotnický asistent ve spolupráci s lékařem podílí na preventivní, léčebné, rehabilitační, neodkladné, diagnostické a dispenzární péči.“.

10. § 42

11. V § 54 odst. 1 písm. f) se slovo „nebo“ nahrazuje slovy „vypracování standardu nebo nového postupu“.

12. V § 54 odst. 1 se za písmeno f) vkládá nové písmeno g), které zní:

„g) e-learningový kurz, nebo“. Dosavadní písmeno g) se označuje jako písmeno h).

13. V § 54 odst. 4 se slova „písm. a) a b)“ nahrazují slovy „písm. a) až d)“.

14. V § 54 odst. 7 se slova „odstavce 2“ nahrazují slovy „odstavce 3“.

15. V § 61 odst. 1 se za slova „pro úzce vymezené“ vkládá slovo „zdravotnické“.

16. V § 67 odst. 2 písm. b) bodě 2 se slova „6 let“ nahrazují slovy „10 let“.

17. V § 67 odst. 3 se slova „6 let“ nahrazují slovy „10 let“.

18. V § 68 odst. 1 se slova „6 let“ nahrazují slovy „10 let“.

19. § 69 včetně nadpisu zní:

„§ 69

Prodloužení platnosti osvědčení

Platnost osvědčení se prodlouží na období dalších 10 let, pokud zdravotnický pracovník požádá o jeho prodloužení nejpozději 60 dnů před skončením jeho platnosti a doloží doklady uvedené v § 67 odst. 2 písm. b) bodě 2 nebo 3. Zdravotnický pracovník, který podal žádost podle věty první, je do dne nabytí právní moci rozhodnutí o prodloužení osvědčení považován za způsobilého k výkonu povolání bez odborného dohledu.“.

20. V § 71 se na konci odstavce 9 doplňuje věta „Ministerstvo může pověřit organizací zkoušky pověřenou organizací.“.

21. V § 90 odst. 2 písm. d) se za slovo „studijní“

vkládají slova „a vzdělávací“.

22. V § 90 odst. 2 písm. e) se slovo „popis“ zrušuje.

23. V § 91 odstavec 6 zní:

„(6) Seznam

a) akreditovaných zdravotnických magisterských a bakalářských studijních oborů uskutečňovaných vysokými školami a

b) vzdělávacích programů vyšších odborných zdravotnických škol, kterými se získává způsobilost k výkonu zdravotnického povolání, zveřejňuje ministerstvo způsobem umožňujícím dálkový přístup. Seznamy podle věty první obsahují název školy a oboru, získanou způsobilost, dobu platnosti akreditace a datum vydání stanoviska ministerstvem.“.

24. Za § 91a se vkládá nový § 91b, který včetně nadpisu zní:

„§ 91b

Odstranění tvrdosti

(1) Ministr zdravotnictví může na základě písemné žádosti podané zdravotnickým pracovníkem nebo jiným odborným pracovníkem rozhodnout o odstranění tvrdosti v případech přiznání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání, nebo vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu podle hlavy VI.

(2) Žádost musí být odůvodněna; lze ji podat až po vyčerpání řádných opravných prostředků podle správního řádu.

(3) Rozhodnutí o odstranění tvrdosti se vydává písemně a nemusí obsahovat odůvodnění.

(4) Rozhodnutí o žádosti podle odstavce 1 je rozhodnutím konečným; nevztahují se na ně obecné předpisy o správním řízení.“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Zdravotničtí pracovníci, kteří podle zákona č. 96/2004 Sb., ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, získali odbornou způsobilost k výkonu povolání všeobecný sanitář, sanitář pro operační sál, sanitář pro laboratoř a transfuzní oddělení, sanitář pro zařízení lékařské péče, sanitář pro lázně a léčebnou rehabilitaci, sanitář pro autoptické oddělení nebo sanitář pro pitevnu, jsou ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona zdravotnickými pracovníky s odbornou způsobilostí k výkonu povolání sanitář.

2. Řízení o vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu nebo řízení o prodloužení osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu, která nebyla pravomocně ukončena do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokon-

čí podle zákona č. 96/2004 Sb., ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Doba platnosti osvědčení vydaných v řízení podle věty první se prodlužuje o 4 roky.

3. U osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu, která jsou platná ke dni účinnosti tohoto zákona, se doba platnosti prodlužuje o 4 roky.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o správních poplatcích

Čl. III

V části I položce 7 přílohy zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění zákona č. 189/2008 Sb., písmeno a) včetně poznámky pod čarou č. 9 zní:

„a) nebo o prodloužení osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu podle zvláštních právních předpisů o způsobilosti k výkonu zdravotnických povolání
9) Kč 100,-

9) Zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání

a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů.“.

ČÁST TŘETÍ

ÚČINNOST

Čl. IV

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

[Online]. [CIT. 2011-5-16]. Dostupné z URL: <http://www.zakony.propravo.cz/p/sbirka-zakonu-2011.html> >